

Tisdagen den 16 April 1867.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Kammaren beviljade ledighet från riksdagsgörömlen åt följande ledamöter under nedannämnde tider nemligen:

åt Herr *Harald Ericsson* från den 18 till den 28,

åt Herr *Sköldberg* under 10 dagar från och med den 18, samt

åt Herr *Jonas Jonasson* från Calmar län under 14 dagar från den 19, allt uti innevarande månad.

§ 2.

Följande förut en gång bordlagda och enligt derom fattadt beslut främst å dagordningen uppförda Utskotts-Utlåtanden, Betänkanden och Memorial betvo nu ånyo föredragna samt för andra gången bordlagda, nemligen:

Stats-Utskottets N:is 68—71,

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 5) N:o 38,

Särskilda Utskottets för frågor rörande försvarsverkets ordnande N:o 2 och

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 17.

Angående tiden för den slutliga behandlingen af sistnämnda Memorial, innehållande förslag till voteringspropositioner å tullbevillningen, yttrade:

Herr A. A. Anderson: Jag tager mig friheten hemställa, huruvida icke detta Memorial, som icke innehåller något annat än voteringspropositioner, kunde handläggas utan att behöfva tvenne gånger bordläggas. Orsaken till denna min hemställan är, att en punkt deri måste återremitteras, och för ernående af större skyndsamhet har jag väckt detta förslag.

Med anledning af hvad Herr A. A. Anderson sålunda yttrat, tillkännagaf Herr Talnannen, det han, oberoende af den hemställan som nu blifvit gjord, hade haft för åsigt att till Kammarens afgörande framställa det förslag, att ifrågavarande Memorial måtte till slutlig behandling i morgondagens sammanträde främst förekomma; och lemnade Kammaren här till sitt bifall.

§ 3.

Företogs ånyo till handläggning Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Betänkande N:o 5 (i samlingen N:o 28), i anledning af motioner angående förändrade grunder för embets- och tjänstemäns aflöning samt om ändring i gällande författning rörande expeditionslösen.

Punkten 1, rörande Herr Ahlgrens motion.

Härvid yttrade

Herr Ahlgren: Till en början tillåter jag mig fästa uppmärksamheten derpå, att jag icke föreslagit, det expeditionslösen och sportelsystemet nu genast skulle afskaffas, hvilket synes framgå af Utskottets resonement, ehuru Utskottet ganska riktigt refererat min hemställan till Kammararen, "att Riksdagen må ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan derom, att en kommitté måtte blifva förordnad, med uppdrag att taga i öfvervägande den frågan, huruvida ett förändradt aflöningssätt för de nu med sportler till större eller mindre del aflönade civila embeten och tjänster ändamålsenligt kan införas, samt att, i sådant fall derom afgifva förslag, som borde en framdeles blifvande Riksdag för vidare behandling delgifvas."

Under åren 1865—1866 tillsattes af Kongl. Maj:t icke mindre än tio särskilda kommittéer, hvaraf flera med vida mindre viktiga uppdrag än det nu föreslagna, till hvilka kommittéer jag vill hänföra exempelvis dem för behandling af frågor om Statens öfvertagande af bestyret med anskaffande af båtsmännens kappsäckar, om uppgörande af normalritningar för byggnader till skolhus med flera ärenden, de der otvifvelaktigt äro af mera underordnad betydelse än väckta förslag om upphörande af eller förändring i sportelsystemet, hvilket, sådant det nu är, icke står i något rättvist förhållande till den öfriga löneregleringen för landets civila embetsmän med fast aflöning, ty då t. ex. en hofrätts-assessor har i årlig lön 3,500 R:dr, ett hofrättsråd 5,000 och ett justitieråd 8,000 R:dr, så kan en landssekreterare vissa år uppbära 20,000 à 30,000 R:dr. En jemnhet i aflöningen borde kunna beredas, om sportelsystemet afskaffades och andra föreskrifter i dess ställe meddelades. Utskottet säger visserligen, "att intet aflöningssätt är mera skickadt att, med afseende å den rättmätiga fordran, att ett ansträngande och långvarigt arbete betingar ett högre arfvode än ett lätt och kortvarigt, lämpa lönen efter mödan." Jag medgifver detta så till vida vara riktigt, att de embetsmän, som hafva ett ansträngande och mödosamt arbete icke böra, såsom nu är händelsen, uppbära vida lägre inkomster än de, hvilka hafva ett lätt arbete, som ofta genom andra personer till hufvudsaklig del uträttas, och just för att få sådana missförhållanden rättade har jag väckt min motion. Vidare säger Utskottet: "Det må äfven betvivlas, att genom expeditionslösens indragning till Statsverket skulle beredas fulla tillgångar till de tjänstemäns anständiga aflöning, hvilka förut varit i åtnjutande af sådan lösen. Icke ringa svårighet skulle ock förete sig vid anordnande af erforderliga kontroller å uppbörd och redovisning." Dessa trivvelsmål och svårigheter, så har jag tänkt mig det, skulle genom tillsättande af en kommitté utredas,

ty det är omöjligt för Riksdagen och något dess Utskott att i en så vidtomfattande fråga hinna uppgöra och framställa något lämpligt förslag. Jag ber att få nämna, att under förlidet år en dylik kommitté nedsattes i Norge, och jag tror att tidpunkten för bildande af en sådan ätven här nu vore lämpligare än någonsin, ty, såsom Herrarne hafva sig bekant, torde vi under nästa Riksdag hafva att från Kongl. Maj:t förvänta ett lagförslag om uppläggande af hypotheksböcker, då troligen i och med det samma en stor förändring kommer att försiggå hvad angår åtskillige embets- och tjenstemäns sportelinkomster, och det vore enligt min tanke synnerligen fördelaktigt, om kommittéen då kunde hafva sitt arbete färdigt. Såsom sportelsystemet nu tillämpas och i den form sportlerna utgå, tynga de på samhällsmedlemmarna och hafva allmänna tänkesättet emot sig, såsom icke varande med rättvisa och billighet öfverensstämmande, hvilket ock tydligen framgår deraf, att, t. ex. för inregistrering af en bouppteckning, då påskriften icke upptager mer än 3 rader, en embetsman kan uppbära 150 R:dr, andra exempel att förtiga. Jag upprepar min anhållan, att Kammaren måtte besluta hos Kongl. Maj:t göra underdånig anhållan om tillsättandet af en kommitté för ärendets fullständiga utredning.

Herr Sjöberg: Jag vill endast anhålla, att, i afseende på föredragningssättet, Herr Talmannen behagade medgifva, att Utskottets yttranden om de trenne första motionerna, som i det väsendtligaste öfverensstämma eller ega sammanhang med hvarandra, må få gemensamt föredragas och komma under öfverläggning.

Sedan Kamraren, med bifall till Herr Sjöbergs förslag, beslutat, att jemväl *punkterna 2, 3 och 4* skulle gemensamt med den redan föredragna punkten 1 komma under öfverläggning, fortsattes diskussionen af

Herr C. A. Larsson: Jag har begärt ordet endast för att framföra mina betänkligheter mot förste talarens förslag, att, enligt gammal slentrian, nedsätta en kommitté för frågans behandling. Jag trodde verkligen tiden nu vara inne att upphöra med detta gamla sätt att tillvägagå, då man önskade någon förändring eller förbättring i det bestående, ty inom Riksdagens tvenne Kamrar saknas nu icke talanger och kunskaper att kunna åvägbringa det arbete här blifvit begärtdt, isynnerhet då man nu är i tillfälle att bilda Särskilda Utskott för detta ändamål, hvilka helt säkert lika bra som någon kommitté kunna utreda dylika frågor. I likhet med den förste talaren tror jag, hvad sjelfva saken angår, att expeditionslösen kan och bör förvandlas i stämpelpapper, då kontrollen öfver uppbörden icke behöfver blifva särdeles invecklad, samt att tjenstemännen derefter erhölle fasta bestämda penningelöner i mån af tjenstens kraf och hvad den förut inbringat. Dock vill jag för ingen del, att någon kommitté här för nedsattes, utan hemställer till motionären, att han måtte uttänka något annat sätt att vinna målet. Vi hafva exempel från en annan särdeles vidlyftig och omfattande fråga, der motionären uttryckligen undanbedt sig tillsättandet af någon kommitté, utan der han i stället anhållit, att Regeringen sjelf måtte på annat lämpligt sätt föranstalta om ärendets behöriga utredning.

Herr Rosenberg: Jag tilltror mig icke kunna afgöra, hvilket som kan vara för ärendets behandling mest fördelaktigt, antingen nedsättandet af en kommitté, eller att detsamma öfverlemnas till något särskildt eller tillfälligt Utskott vid någon riksdag; dock hyser jag tvifvel, huruvida något Utskott är i stånd att, på den korta tid det är tillsammans, intordra alla de upplysningar, som erfordras för att nöjaktigt kunna utreda detta ärende. Säkrast tror jag dock, att man kommer till målet, om man klart uttrycker hvad man vill, och sedermera öfverlemnar till Kongl. Maj:t att vidtaga de åtgärder, som för verkställigheten derat erfordras. Att sportlerna böra borttagas eller åtminstone att någon förändring i detta system för aflöningen af tjänstemän är af behovet påkallad, det läver väl ingen kunna eller vilja förneka, ty då svåra tider inträffa, då allmogen dukar under af nöd och bekymmer, då växa just härigenom embetsmännens löner, då de deremot förminskas, när ljusare dagar randas för landets befolkning, och ett dylikt aflöningssystem bör väl icke längre kunna godkännas i ett väl ordnad samhälle.

Uti fjerde punkten har Utskottet vid besvarandet af Herr Jöns Pehrsons motion hemställt, att lösen för en del mål hos Konungens Befallningshafvande måtte nedsättas, och att tjänstemännen måtte beredas ersättning af allmänna medel; jag är visserligen öm om de rättsökandes bästa, men jag kan ändock icke ingå på detta förslag, ty man bör ställa så till att, om äfven någon fördel vinnes för allmänheten, tjänstemännen icke skall kunna gå in med begäran om ersättning för förlorad sportelinkomst. Jag vill blott i detta hänseende erinra om förhållandet, då passlösen borttogs, och huru ofta ersättning härför blifvit begärd. Jag för min del yrkar, att vi icke måtte bifalla fjerde punkten, utan undanskjuta det i samma punkt omförmälda ärende, till dess sportelfrågan i sin helhet kommer att afgöras.

Herr Sven Nilsson: Utskottet har i sitt Betänkande framdragit en mängd af sportelsystemets fördelar, såsom att ett långvarigt och ansträngande arbete bör aflönas högre än ett lätt och kortvarigt, och att detta aflöningssätt lämpar sig väl härför, men det har alldeles förbigått dess många olägenheter, såsom att tjänstemännen, vid tillämpning derat, frestas att göra sig inkomster, som annars icke kunde ifrågakomma. Exempel saknas nemligen icke derpå, att t. ex. domstolar utfärda flera exemplar af en expedition, än hvartill de, enligt lag och gällande författningar, äro berättigade. Det händer äfven, att domare utfärda expeditioner, då sådana ej erfordras eller de äro dertill oberättigade, och detta följaktligen endast för att åtkomma lösen, hvilken i sådana fall är en olaglig inkomst. Jag ber att få anföra af mig kända exempel på dylikt. Vid 1862 års riksdag väcktes åtskilliga motioner om förändringar uti Kongl. Förordningen af den 24 September 1861 om förvaltning af omyndiges egendom, afseende bland annat att befria förmyndare från inlemmande till domaren af summariska utdrag af årsräkningarne, emedan den dermed åsyftade kontrollen ansågs lämpligare samt med mindre besvär och kostnad kunna verkställas medelst förteckningar från gode männen, som granska räkningarne. Bland andra skäl för förändring anfördes, att domare funnos, som utfärdade protokollsutdrag öfver inlemmandet samt sålunda beredde sig ganska betydande inkomster af de omyndiges medel. För att styrka denna uppgift

föresådes i Lag-Utskottet några sådana protokollsutdrag, utfärdade af en domare under Skånska Hofrätten, med förmälan att hundradetals dylika ganska lätt kunde anskaffas. Äfven vid sista riksdagen förekommo i Lag-Utskottet sådana frågor. Då anfördes likadana skäl för ändring i författningen och att förutnämnde domare i så måtto ändrat sitt förfarande, att han på sjelfva sammandraget af räkningen brukade skrifu bevis att det blifvit föresådadt och antecknad i domboken. Denna förändring medförde väl någon lindring för de betalande och minskning i inkomst för domaren; ty protokollsutdraget kostade två R:dr i lösen samt karterades, men beviset endast 1 R:dr i lösen. Men då båda sätten äro orättvisa och det sistnämnda innebär en ytterligare felaktighet deri, att domaren borde behålla det summariska utdraget, så torde dessa exempel i någon mån visa behovet af ett aflönings sätt, som mindre sätter våra embetsmäns oegen nytta på prof, dem ej alla förmå uthärda. Att tillsätta en kommitté för ärendets utarbetande torde vara bäst, ty med den korta tid Riksdagarne nu sammanvara, läser det vara omöjligt för hvarje Utskott, vare sig särskildt, eller tillfälligt, att så ingå i frågans detaljer, som är nödvändigt för dess fullständiga utredande. Då jag önskar de tre första motionerna bättre öde hos Utskottet, än de hittills rönt, yrkar jag återremiss af Utskottets Betänkande i denna del.

Beträffande deremot tjerde punkten är jag deremot af samma tanke som Rosenberg, att vi alldeles icke böra begära någon särskild ersättning af statsmedel för förlorad sportelinkomst. Utskottet talar om "en skälilig nedsättning", men jag hemställer huruvida, om nedsättningen blir skälilig, den bör ersättas af Statens medel. Jag yrkar afslag å denna punkt.

Herr Kjellson: Utskottet säger sig icke tveka att alldeles utdöma det system för embets- och tjenstemäns aflöning, som jag i min motion föreslagit till afskaffande, men ändock har Utskottet kommit till det resultat, att min motion icke må till någon Kammarens åtgärd föranleda. Med anledning häraf anhåller jag att få yttra några ord. Utskottet har indelat sportlerna i tvenne särskilda afdelningar, dels s. k. rätts-sportler, dels sådana, som under namn af provision, uppbördsprocent, remisslage m. m. tillkomma uppbördsmän. I min motion har jag begärt tillsättande af en kommitté för uppgörande af förslag angående indragning till Statsverket af alla tjenstemännens extra inkomster, samt att samtliga embets- och tjenstemäns löner borde till beloppen bestämmas, och jag har lika med Utskottet insett, att åtskilliga svårigheter skulle uppstå, om en dylik reglering omedelbarligen företoges. Dock finner jag en motsägelse i Utskottets resonnement, då det först förklarar sig utdöma sportelsystemet, men sedermera afstyrker en reglering af detsamma, på samma gång det tillkännagifver, att en dylik reglering delvis är å bane. Under sådant förhållande synes det mig vara nyttigt för vederbörande att, i fall Kammarens gillande åsigt deraf vore känd, hafva denna att ytterligare stödja sig vid. En tjenstemans skyldighet är att uppföra sitt arbete och sina krafter i Statens tjänst, som därför bör aflöna honom, icke öfverflödigt utan efter arbetet, och därför anser jag ett aflönings sätt obilligt, enligt hvilket den ene har för mycket och den andre för litet. Våra landtdomare hafva i

de aldra flesta fall icke någon lön, och denna är ytterst obetydlig der den finnes, utan äro de hänvisade att lefva af sina sportler, och om folket lefde i fred med hvarandra och icke brydde sig om att processa, så blefvo dessa snart bringade att svälta ihjel. Landet är nog lyckligt att nu det oaktadt ega en aktad och, med högst sällsynta undantag, rättskaffens domarekorps, men icke kan väl någon tro, att det ligger i dennas intresse att, så länge nuvarande aflöningsätt räcker, motverka rättegångar och uppmana rättsökande till förlikning. Domaren kan nu alldeles icke kalkylera sin aflöning, och somliga bland dem hafva mångdubbelt högre aflöning än andre, som bekläda alldeles samma magtpåliggande embete.

På grund af hvad jag nu haft äran nämna, och under den föreställning, att med den af mig föreslagna regleringen tjenstemannens ställning skulle blifva förbättrad, och de yngres framtid mera betryggad, tager jag mig friheten yrka, att hvad jag i min motion begärt måtte af Kammarerna uppmärksammas och bifallas.

Herr Peter Petersson: Uti fjerde punkten, hvarest Utskottet hemställer, att ersättning af allmänna medel måtte beredas embets- och tjenstemän för förlorad sportelinkomst, anser jag att ett tillägg borde göras af följande innehåll: "under nuvarande innehafvares tjenstetid", ty jag tror, att den lön, som, utom sportlerna, i allmänhet åtföljer tjensten, är tillräcklig nog, och motsvarar tillökningen enligt expeditionstaxan, så att vid de nuvarande innehafvares afgång sökande icke skola fattas. Då frågan nu gäller att borttaga sportlerna, så bör Staten icke gifva ersättning dertill, ty detta vore en dålig uträkning, och någon lönetillökning bör icke ifrågakomma vid tiensternas förnyade tillsättande. Jag anhåller hos Herr Talmannen om proposition på det af mig äskade tillägget.

Herr Jöns Pehrsson: Lika med den näst föregående talaren tror jag, att någon lönefyllnad icke må beredas de tjenstemän, som kunna förlora inkomster genom indragning af sportler, men jag tror att detta lättast vinnes, derigenom att man i slutet af fjerde punktens 1 mom., mellan orden "anspråk" och "måtte" tillade ordet "icke". Jag har trott, att hela sportelsystemet skulle utan afsaknad kunna borttagas, men då detta möjligen icke straxt kan ske, har jag föreslagit, att en nedsättning af 25 procent skulle göras i nu gällande expeditionstaxa, på hvars obilliga stadganden jag såsom exempel anført lösen af expeditioner för bouppteckningar, arlskiften, lagfarter och förmyndareförordnanden vid förmynderskap, der ingenting finnes i behåll, sedan expeditionslösen väl är utgifven. Ingen lär väl kunna påstå, att lönerna härigenom blifva alltför mycket förminskade. I många hänseenden är expeditionstaxan orättvis och obillig, helst aflöningen, enligt densamma, utgår från den minst bemedlade klassen af medborgare; men jag vill nu icke fästa mig dertill, utan för att möjligen vinna något, heldre än att förlora allt, yrkar jag bifall till fjerde punkten af Betänkandet med tillägg af ordet "icke", som jag föreslagit, och jag hoppas, att Kongl. Maj:t sedan ser till, att expeditionstaxan i sinom tid varder helt och hållet indragen.

Herr C. I. Bengtsson: Äfven jag vill lemna mitt bifall till den fjerde punkten med den förändring Herr Peter Petersson deruti föreslagit, och hoppas att densamma i detta förändrade skick äfven varder af Kam-maren godkänd.

Herr A. A. Anderson: Jag anhåller få instämma med Herr Carl Anders Larsson deruti, att någon kommitté för frågans utredning icke måtte nedsättas, ty det drager oändligt länge ut på tiden, innan man får något resultat af ett kommitté-arbete. I öfrigt skulle jag önska, att Kam-maren ville godkänna hvad Herr Kjellson föreslagit, ty hvad han fram-hållit är af vigt att betänka och bör så fort sig göra låter vinna behörig framgång.

Herr Orre: Sportelsystemets tillämpning är lika obehaglig för tje-nstemannen som för den betalande, men ändock betviflar jag, att det vore välbetänkt att afskaffa detsamma. Vi böra nemligen noga betänka och eftersinna, huruvida det kan vara nyttigt och lämpligt, att Staten, gång efter annan, tillförbindes att lemna ersättning för utgifter, som det tillhör den stora allmänheten att sjelf bekosta. Sportlerna utfalla väl i allmän-het ganska ojemnt, men de utgöra dock en något så när rättvis ersätt-ning för större eller mindre besvär och för verkligt arbete, och torde i detta hänseende vara svåra att ersätta. Denna Riksdag har tillsatt ett tillfälligt Utskott, hvilket har att handlägga frågor om hvarjehanda embets-verk, och jag hemställer, om det icke hade varit lämpligt att till detta Utskott hänskjuta den fråga, som nu föreligger, helst den synes lättare att afgöra, än den i sjelfva verket är. För några riksdagar sedan indro-gos till Statsverket en del bötesandelar, hvilka förut voro mellan åtskil-lige vederbörande fördelade, mot det att dessa fingo ersättning af Staten, men denna förändring har, enligt den erfarenhet jag derom eger, förorsak-
at endast besvär, oreda och stora kostnader, och jag befarar att förhål-landet kunde gestalta sig på ungefär enahanda sätt, ifall alla sportler komma att till Statsverket ingå. För min del yrkar jag bifall till 1, 2, 3 och 5 punkterna af Betänkandet, hvaremot den fjerde bör af Kam-maren förkastas.

Herå Rosenquist: Om de missbruk, Herr Sven Nilsson påpekat, verkligen egt rum, så finnes en utväg att förekomma förnyandet deraf, och det är att vända sig till allmänna åklagarne, Konungens Justitie-kansler eller Riksdagens Justitie-ombudsman, för att till laga beifran an-måla den skyldige, och jag är förvissad derom, att rättelse icke skall ute-blifva, lika litet som näpst för den felaktige. Hvad fjerde punkten vid-kommer, så torde jag icke rätt hafva uppfattat Utskottets mening, men det förekommer mig, som skulle den föreslagna nedsättningen drabba så-väl de landssekreterare, som nu hafva väl hög sportelinkomst, som dem, hvilka icke hafva för mycket, och hvilka till antalet äro 8 eller 9 stycken. Dessa hafva icke mer, än de ganska väl behöfva för att kunna uppehålla embetet, och då vore väl meningen att skaffa dessa en tillräcklig ersätt-ning på annat håll.

Herr Bergström: Herr Ahlgren, hvilken i sin motion synes företrädesvis hafva afsett upphörande af så kallade rättssportler, har i sitt under öfverläggningen afgifna yttrande särskildt betonat, att han endast föreslagit tillsättande af en kommitté, som skulle taga i öfvervägande frågan, huruvida ett förändradt aflöningsätt ändamålsenligt kunde införas för de civile embets- och tjänstemän, hvilka för närvarande äro till större eller mindre del aflönade med sportler. Det är väl sannt, att Herr Ahlgren icke påyrkat, att Riksdagen för sin del skulle omedelbart uttala någon åsigt, att, med sportelsystemets afskaffande, civile embets- och tjänstemän skulle uteslutande och direkte aflönas af Staten; men dit syftar ju Herr Ahlgren, ehuru han genom kommitté vill komma till målet. Äro de skäl, Utskottet för bibehållande af expeditionslösen anført, giltiga, så erfordras ju ej någon kommitté för att utreda hvad Utskottet redan har utredt. I öfrigt torde meningarne om lämpligheten att för hvarje förekommande frågas utredning begära tillsättande af en kommitté vara mycket skiljaktiga. För min del är jag i detta afseende af ungefär samma åsigt, som Herr Carl Anders Larsson här uttalat. Den gällande Riksdagsordningen, som medgifver tillsättande af tillfälliga Utskott för behandling och utredning af alla sådana frågor, hvilka, i likhet med de nu förevarande, icke tillhöra ständigt Utskott, erbjuder derigenom Kamrarne en utväg att åstadkomma lika grundliga och nöjaktiga utredningar, som vanligen genom kommittéer vinnas, om nemligen sådana tillfälliga Utskott i god tid vid riksdagens början tillsättas och förses med ledamöter, hvilka med sakkunskap förena kärlek för de till Utskotten hänvisade frågor.

Hvad angår den af Herr Kjellson föreslagna allmänna regleringen af embets- och tjänstemäns löner, så äro ju, på sätt Utskottet i sitt Betänkande upplyst, definitiva lönerregleringar för landtstatens, för Tullverkets och för Postverkets embets- och tjänstemän, d. v. s. för alla de administrativa embets- och tjänstemän, hvilka till större eller mindre del åtnjuta sportler, under utarbetning. Hvartill skulle det väl då tjena att besluta sådan skrifvelse, som Herr Kjellson föreslagit? Det vore att röja alltför stor otålighet, om Representationen, utan att afvakta de förslag, Regeringen utan tvifvel ganska snart i dessa ämnen kommer att för Representationen framlägga, nu beslöte en underdånig skrifvelse i föreslagen syftning.

I fråga om expeditionslösen kunna, jag medgifver det, meningarne vara delade; dock tala många och viktiga skäl för bibehållande af detta aflöningsätt, hvilket ännu icke, så vidt jag har mig bekant, blifvit i något land afskaffadt. Dessa skäl finnas anförda i Utskottets Betänkande, till hvilket jag tager mig friheten att i detta afseende hänvisa. Min länskamrat, Herr Sven Nilsson, som talat emot aflöning genom expeditionslösen, har icke ens gjort ett försök att vederlägga Utskottets skäl. Han yrkar afskaffande af oontvistade aflöningsätt endast på den grund, att detsamma lemna tillfälle för vederbörande tjänstemän att bereda sig obehöriga inkomster och således både kan missbrukas och blir missbrukadt, hvarå han också anført exempel. Det är sannt, att rättigheten att uppbära expeditionslösen både kan missbrukas, blifvit missbrukadt och säkert än vidare kommer att i enskilda fall missbrukas. Men hvad kan icke i denna världen missbrukas, hvad har icke blifvit missbrukadt? Lagstiftaren har också antagit möjligheten af missbruk vid uppbärande af expeditionslösen.

lösen och jemväl sökt förekomma sådana genom stadgande af straffbestäm-
melser. Hvarje argumentering, som söker nedslå ett gällande rättsinstitut
endast på den grund, att det kan gifva och gifvit anledning till missbruk,
förefaller mig misslyckad.

Jag nämnde nyss, att Herr Sven Nilsson anfört exempel på missbruk
vid uppbärande af expeditionslösen. En under Hofrätten öfver Skåne och
Blekinge lydande häradshöfding skulle nemligen, enligt hvad Herr Sven
Nilsson uppgaf, emot åtecknad lösen utfärdadt bevis, att förmyndare till
Häradsrätten, på sätt lag bjuder, inlemnadt behörigt utdrag af förmyndare-
räkning, försedd med vederbörande gode mäns eller kommunalnämnds in-
tyg, att nämnda räkning blifvit till dem aflemnadt. Hvad sålunda upp-
gifvits, har Herr Sven Nilsson också här i Kammaren, sedan han slutat
sitt föredrag, inför mig styrkt derigenom, att han, uppå min begäran att
få veta hvilken häradshöfding Herr Sven Nilsson afsåge, för mig enskildt
uppvisat expeditionen, utfärdad år 1863 och försedd med anteckning, att
lösen utgjorde 1 R:dr R:mt. För min del anser jag ifrågavarande häradshöf-
ding icke hafva sådant bevis uttryckligen begärts, och att han således
obehörigen påfört vederbörande förmyndare lösen för beviset. Det med-
gifves således villigt, att missbruk uti ifrågavarande afseende egt rum.
Men det oaktadt kan jag ej undgå att till min värde länskamrat Herr
Sven Nilsson rigta några varnande ord med afseende å det enligt min
åsiqt betänkliga i hans förfarande att här framdraga enskilda exempel på
öfverträdelse af tjänstemän, hvilka icke blifvit för desamma i laga ordning
ställda under tilltal. Under Skånska Hofrätten lyda icke färre än 15
häradshöfdingar. Derigenom att Herr Sven Nilsson nu behagat angifva,
att en af desse 15 gjort sig skyldig till öfverträdelse af expeditionstaxan,
men icke djerfts gå så långt att namngifva den felaktige, har Herr Sven
Nilsson satt i rörelse misstankarne, hvilka nu funna emellan dessa 15,
utan att veta på hvem de skola stadna. Ätminstone erfar jag, såsom
ledamöt i den öfverrätt, under hvilken den felaktige lyder, en dylik känsla
vid åhörandet af Herr Sven Nilssons angivelse. Mina misstankar hafva
visserligen genom Herr Sven Nilssons mig enskildt gjorda meddelande
blifvit afvända från de 14 oskyldige; men sådant kan icke förhållandet
blifva med Kammarens öfrige ledamöter, ty 90 § Regeringsformen afhåller
mig från att, hvad jag eljest gerna skulle vilja, upplysa Kammarens leda-
möter om hvem den felaktige är. Jag håller före, att Herr Sven Nilsson
felat mot anden i och meningen med åberopade grundlagsstadgande.
Riktigare skulle Herr Sven Nilsson hafva gått till väga, om han hos Herr
Justitie-kansleren, Riksdagens Justitie-ombudsman eller Skånska Hofrättens
advokatfiskal i laga tid och ordning angifvit den felaktige, hvilken då icke
undgått näpst. Jag tillåter mig att nedlägga en allvarlig protest mot
Herr Sven Nilssons förfarande.

Hvad angår fjerde punkten af Utskottets Utlatande, så har Herr Rosen-
berg ifrigt motsatt sig Utskottets deri framställda förslag om framställning
hos Kongl. Maj:t, att lösen hos Konungens Befallningshafvande och andra
exsekutionssäten måtte i uppgifna fall varda nedsatt, men att i samman-
hang dermed ersättning af allmänna medel borde beredas de tjänstemän,
hvilkas inkomster genom den ifrågaställda nedsättningen komme att öfver

höfvan minskas. För egen del är jag icke särdeles böjd för slika smärre reformer, som här äro i fråga, och skulle således icke hafva mycket emot att Kammaren biträdde Herr Rosenbergs i stället för Utskottets mening. Dock torde det förtjena härvid komma i betraktande, att allmänna meningen i landet högt påkallar en nedsättning af de åtskillige landssekreterare i riket genom expeditionslösen tillflytande rika inkomster.

Herr Peter Andersson: Ehuru jag icke kan klaga deröfver, att några sådana missbruk, som här blifvit omnämnda, till följd af expeditionstaxans tillämpning blifvit i min hemort begångna, så anser jag likväl, för att undvika det missbruk möjligen framdeles kan komma att ega rum, att någon ändamålsenlig förändring bör ega rum, men jag tilltror mig icke att kunna uppgifva något förslag, på hvilket sätt sådant bör ske. Så mycket tror jag dock bör vara klart för alla, att det icke är rättvist att kasta alla utgifter på Staten, utan är det då bättre, att den, som med förrättningar besvärar en tjänsteman, äfven må bidraga till densammas aflönande.

Herr Sven Nilsson: Blott med några få ord vill jag genmäla den värde talare, som påstod, att det vore vådligt att meddela en sådan upplysning, som den jag framlade, då jag sednast hade ordet. Jag kan för min del icke finna någon våda i att tala sanning, helst när man har bevisen derpå i sina händer. Mycket vådligare anser jag det då vara, om man på detta rum icke finge fritt uttala hvad man vet och tänker. Jag kan icke begripa, att jag smädat 16 domare, då jag sagt, att jag visste en enda, ej sextou, som tillåtit sig att utskrifva flera exemplar af expeditioner, än lagen medgifver. Huruvida förhållandet kommit till Hofrättens kännedom eller icke, derom vill jag nu icke yttra mig, men jag vet bestämdt, att för ungefär ett år sedan fick Kongl. Hofrättens president underrättelse om det af mig omtalade förhållandet.

Herr Sjöberg: Jag beklagar, att min vän ej långt härifrån till venster utslungat en beskyllning, som kastar icke blott skugga på alla under Skånska Hofrätten lydande domare, utan en oförtjent misstanke på rikets hela domarekorps, och vill derföre äfven jag protestera emot en dylik beskyllning. Denna Kammares ledamöter kunna bäst vitsorda, att beskyllningen är oförtjent, och tror jag för min del, att hvarje land är att lyckönska, som kan framvisa en så samvetsgrann domarekorps som vår.

Hvad nu angår Herr Ahlgrens motion i ämnet, så anser jag, i likhet med min värde vän Carl Anders Larsson, det vara olämpligt att, på sätt motionären föreslagit, nedsätta en kommitté för utredande af frågan om ett förändradt aflöningsätt för de med sportler aflönade civila embeten och tjänster. Vi veta alla, att en representant för Göteborg framkommit med ett förslag af den mest genomgripande beskaffenhet i fråga om statsförvaltningen. Om och i samma mån detta förslag lyckas tillvinna sig uppmärksamhet, kommer det äfven att ingripa i de frågor, hvilka utgöra föremål för de motioner, som nu äro under öfverläggning. Bemälda förslag afser, bland annat, att lägga ökade göromål och pligter på den så kallade landtregeringen, hvilket åter förutsätter en revision af de författ-

ningar, som innehålla föreskriter om hvad nu åligger de särskilde tjänstemännen inom denna förvaltningsgren; och läser en revision af sjelfva grunden för befordringsväsendet inom samma förvaltning ej heller utblifva. Vid sådant förhållande skulle det vara olämpligt att nu vidtaga en del smärre förändringar uti sättet för vissa, densamma tillhörande tjänstemäns aflöning. Visserligen är det saunt, att en och annan landssekreterare har väl stora inkomster; men detta är dock ett undantagsförhållande och beror af tillfälliga omständigheter, så att inkomsterna det ena året kunna vara mycket goda och det andra året jemförelsevis små. Då nu fjerde punkten i Utskottets Betänkande innehåller, att ersättning af allmänna medel skulle beredas de tjänstemän, som gå i mistning af sportler, så anser jag samma punkt icke förtjena bifall, hvaremot jag vill godkänna de tre första punkterna. Hvad nu särskildt angår expeditionslösen, så kunna visserligen åtskilliga anmärkningar deremot framställas, men denna form för aflöning har dock den förtjensten, att den troget lämpar sig efter göromålens mängd; och torde det blifva svårt nog att på annat sätt bereda ersättning åt de tjänstemän, hvilka genom sportler hafva sina hufvudsakliga inkomster. Emellertid och då denna fråga fordrar en vidlyftig utredning, som tiden nu icke medgifver, anser jag bäst att låta frågan i sin helhet tills vidare anstå, helst detta kan ske utan någon olägenhet.

Herr Bergström: Då jag sist hade ordet, tillkännagaf jag, att Herr Sven Nilsson medelst för mig företedda handlingar till fullo styrkt sannfärdigheten af angifvelsen. Herr Sven Nilssons yttrande, att han kan stå till hvad han sagt och att han har bevis i fickan, är således icke obefogadt. Men det är icke derom, som frågan hvälfver sig. Jag tillät mig i mitt första yttrande påpeka det betänkliga deri, att man inom Riksdagen framkommer med angifvelser emot enskilde tjänstemän i strid med grundlagens bud. Min öfvertygelse om det origtiga och obehöriga i ett sådant förfarande har icke blifvit i ringaste mån rubbad genom Herr Sven Nilssons sista yttrande. Jag vidblifver, att Herr Sven Nilsson genom sitt första yttrande kastat en oförtjent skugga på 14 under Skånska Hofrätten lydande häradsböfvingar, hvilka icke äro eller blifva i tillfälle att rentvä sig. De bevis, Herr Sven Nilsson åberopat, äro i min hand, och jag kan försäkra, att jag vill göra hvad på mig i detta afseende kan ankomma, för att befria de oskyldige från obehöriga misstankar och befordra den felaktige till ansvar, om sådant numera kan ådömas. Riktigast hade i hvarje fall varit, att Herr Sven Nilsson i laga ordning hos vederbörande åklagare till beifran anmält det åsyftade tjänstefelet.

Herr Ahlgren: Med anledning af den förda diskussionen och då i Betänkandet förekommer erinran derom, att för närvarande pågår löne-reglering för post- och tullstaterna och att det derföre vore bäst afvakta den tid, då dessa löne-regleringar blifvit verkställda, tillåter jag mig uttrycka den farhågan, att ju längre frågan om sportelsystemets afskaffande undanskjutes, dess betydligare utgifter kommer att efter all sannolikhet vållas Statsverket, ty, hvad nu särskildt angår vissa tullkammarer, så har dem genom sednast utfärdade skeppsmättningsreglemente tillfallit sportler till belopp under förlidet år af bortåt 3,000 R:dr och än mera utöfver

hvad de förut uppburit. Skall nu denna inkomst vid löneregleringen läggas till deras öfriga löneförmåner, så blifva dessa i sanning icke obetydliga, och att sådana anspråk af tullkammar-föreståndarne göras, är troligt. Jag anser derföre, att saken bör så skyndsamt som möjligt afgöras, på det att de civile embets- och tjenstemännens aflöningar må blifva till visst belopp bestända samt sportlerna, så vidt möjligt är, upphöra.

Herr von Troil: Ehuru jag från början icke tänkt att deltaga ut nu pågående diskussion, så anser jag mig numera likväl pligtig dertill, enär åtskillige talare såsom skäl för bifall till motionerna återopat de alltför stora inkomster, hvilka med en och annan landssekreterare-tjänst skulle vara förenade; och då jag i denna sak bör ega någon erfarenhet, och detta så mycket heldre, som det mig i näder anförtrödda län är ett bland dem, hvars landssekreterare uppbär de största inkomsterna, så utber jag mig att få yttra några ord i ämnet. Det har af en föregående talare uppgifvits, att i detta län landssekreteraren skulle uppbära en årlig inkomst af 20 à 30,000 ja 40,000 R:dr, men jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att i och för den reglering af landtstats-tjenstemännens löner, som nu är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, blifvit från alla länen infordrade uppgifter om de landssekreterarne de sednaste fem åren tillfallna inkomster äfvensom beloppet af de utgifter, som för göromålens gång tilläfventyrs blifvit af dessa tjenstemän bestridda. Landssekreteraren i Malmöhus län uppbär i årlig bestämd lön allenast 400 R:dr; hans öfriga inkomster utgöras af sportler. Enligt uppgifter till bevillingstaxeringarne för de sista fem åren uppgå dessa sammanlagda inkomster i medeltal till omkring 16,000 R:dr, dervid dock är att märka, att sportlerna ett och annat år uppgått till högre belopp, såsom t. ex. ett år till 26,000 R:dr, men i medeltal utgöra de, såsom jag nämnde, 16,000 R:dr. Dessa uppgifter äro väl af beskaffenhet att icke kunna kontrolleras, och kan det derföre möjligen sägas, att inkomsterna öferskridit uppgifna beloppet, men för min del är jag på grund af säregna omständigheter öfvertygad, att de snarare understigit detta belopp. Den förre landssekreteraren i länet, som lemnade dessa uppgifter, var en alltför rättänkande man för att uppgifva sina inkomster ett öre lägre, än de verkligen voro. Deremot har jag och med mig många andra anledning antaga, att de voro för högt uppgifna. Låt vara emellertid att 16,000 R:dr i medeltal är rätta summan, så och då man vet att, i afseende å inkomsterna för landssekreteraren, Malmöhus län är ett af de bäst lottade, skall man lätteligen finna att uppgifterna att inkomsterna uppgå till 30 à 40,000 R:dr allenast äro rykten gripna ur luften. Deremot har jag mig bekant, att de utgifter, som i och för tjensten drabba landssekreteraren i ett folkrikt län, uppgå till icke obetydliga belopp, och kan jag försäkra, att i Malmöhus län landssekreteraren, för aflöning af skrifvarne, skrifmaterialier och utskrifningskostnad, stämpelpapper till utslag m. m. får vidkännas en årlig utgift af icke mindre än 8,000 R:dr. Jag ber emellertid Kammarne icke tro, att jag här uppträder såsom målsman för landssekreterarne, för att tillvinna dem hvad man kallar oerhörda inkomster, och vill jag såsom bevis på motsatsen anföra, att, då fråga var om ersättning åt landssekreterarne för mistad passlösen, jag för min del, ehuru genom de s. k. passersedlarnes upphörande en årlig inkomst af

2,000 R:dr frångick landssekreteraren i Malmöhus län, ingick till Kongl. Maj:t med förklaring, att landssekreteraren, med afseende å hans goda inkomster i öfrigt, icke vore i behof af någon ersättning, den han ej heller erhöill. Skulle alla tjänstemän aflönas med fasta löner, och således äfven landssekreterarne, så anser jag ett menligt förhållande häraf uppstå, ty följden blefve antagligen, att i de mera folkrika länen arbetet komme att ligga efter. I Malmöhus län sysselsättas dagligen på kansliet sju tjänstemän, hvilka nödgas arbeta från morgon till afton för att medhinna allt; huru skulle det väl då vara möjligt för landssekreteraren att med en fast aflöning bestrida alla dessa göromål. I dag på morgonen har jag haft underrättelser från länet med uppgift, att 100 mål dagligen förekomma, och att flere bland tjänstemännen insjuknat af öfveranstängning. Landskontoret har deremot icke så ansträngande göromål som Landskansliet, och skulle man derföre möjligen kunna ställa Landskontoret på fast lön, hvilket deremot icke går an i fråga om Landskansliet. Skulle nu emellertid landssekreterarne i riket aflönas med fasta löner, så är det gifvet att skillnaden emellan lönerna åt landssekreterarne i de olika länen icke kan göras alltför stor, men då ett län har 50,000 innevånare och ett annat, såsom Malmöhus, öfver 305,000 innebyggare, huru då tänka sig, att en person, som har sex gånger så många göromål som en annan, skall lika väl och fort som denne seduare utföra sitt trängna arbete, derest han icke är bättre aflönad? Detta åter kan ske genom sportelsystemet, som är det enda sätt att befördra arbetet. Ingenting är mera skadligt, än om arbetet ligger efter; detta måste derföre gå undan, och om till följd af göromålens mängd och skyndsamheten, hvarmed de måste expedieras, misstag möjligen skulle inträffa, så kunna ju dessa rättas genom klagan i högre instans; ligger deremot arbetet efter och söl uppstår, så är detta af skadligt inflytande för hela länet. Om derföre någon åtgärd i anledning af motionerna bör vidtagas, så bör denna inskränka sig till att ingå till Kongl. Maj:t med begäran om nedsättande af en kommitté för sakens utredning, och att, om Kongl. Maj:t så finner nödigt, förslag till förändradt aflönings sätt sedermera måtte afgifvas, men deremot anser jag saken icke böra hänskjutas till särskildt eller tillfälligt Utskott. Jag hyser visserligen den mest fördelaktiga tanke om dessa Utskott, men ett sådant Utskott kan dock icke afgifva något förslag i ämnet utan att dessförinnan infordra upplysningar från vederbörande, dertill tiden icke förslår, och vill jag dessutom fästa uppmärksamheten derpå, att frågan om omreglering af landstatstjänstemännens löner redan är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende, äfvensom att förslag är väckt att från Komungeus Befälhingshafvande till vederbörande domare öfverflytta exekutionsmål; - allt frågor som böra behandlas gemensamt med nu förevarande. Ett sådant förslag, som Utskottet nu afgifvit, anser jag skulle för vissa tjänstemän vara särdeles obilligt, äfven om, på sätt Utskottet hemställt, någon ersättning från Statsverket skulle ifrågakomma. Jag yrkar derföre afslag å Utskotts-betänkandet *äfven* hvad angår fjerde punkten; det enda, hvarpå jag möjligen skulle vilja ingå, vore att till Kongl. Maj:t aflåta en underdåning skrivelse, med begäran att Kongl. Maj:t behagade låta nedsätta en kommitté för ärendets utredning, eller, om Kongl. Maj:t så aktade lämpligt, att Kongl. Maj:t sjelf täcktes taga frågan i öfvervägande och befördra densamma till en närmare utredning.

Herr Hedlund: Det har blifvit sagdt af representanten från Christianstad att, om någon ledamot här i Kammaren uppgifver något missbruk af en tjänsteman utan att tillika uppgifva namnet på denna sednare så kunde derigenom kastas skugga på en hel tjänstemannakorps. Det är icke första gången man hör sådana sätser uttalas. För någon tid sedan då vid ett här i Stockholm beramadt möte med rikets skollärare klander uttalades, därför att en och annan gjort sig skyldig till missbruk i fråga om utdelning af aga, så upptogs detta mycket illa, och man lät förstå att hela lärarekorpsen drabbades af detta klander. En sådan grundsats kan jag icke godkänna. Hvad angår den nu särskildt klandrade åtgärden af en domare i Skåne, att taga lösen för till honom aflemdad förmyndare-redogörelse, så har denna åtgärd varit föremål för olika tolkning, till dess i Post- och Inrikes Tidningar förekom en uppsats af, såsom det ville synas, officiell egenskap, hvori tydligen ådagalades, att domaren till en slik lösen icke vore berättigad. I den intill Göteborgs stad gränsande domsaga praktiserades detta, och då domarens uppmärksamhet fästades å detta förfaringsätt, förklarade han att detsamma vore fullt lagligt. Det kan väl dertöre icke innebära en så stor förbrytelse att omnämna ett sådant förhållande, då, såsom synes, saken i och för sig af en och annan försvaras. Slutligen anser jag mig böra tillkännagifva, det jag icke tror mig träda grannlagenheten för nära, då jag nu nämner att den domare, jag åsyftade, var häradshöfdingen i Östra och Vestra Hisings domsaga. För berörda sitt förfarande blef han åtalad och dömd till böter, och lärar sedermera icke låtit något sådant hafva kommit sig till last.

Herr Ödmansson: Då jag sjelf är domare under Kongl. Hofrätten öfver Skåne och Blekinge, får jag å egna och kamraters vägnar protestera mot den beskyllning, Herr Sven Nilsson utkastat emot denna domarekorps, och anser jag mig tillika böra tillägga, att det af Herr Hedlund omnämnda förhållandet med skolläroarna icke härmed står i parité. Om Herr Sven Nilsson eller någon annan har anledning till anmärkning mot någon domare, så står det öppet att hos vederbörande Hofrätt eller ock Justitiekanslern eller Riksdagens Justitie-ombudsman anmäla saken till beifran, i hvilket fall han utan allt tvifvel vinner rättvisa. Men icke är det tillständigt att, på sätt Herr Sven Nilsson nu tillvägagått, uti en Riksförsamling angifva en hel embetsmannakorps för missbruk, som endast kan föras en enda person till last.

Herr Hessle: Jag har begärt ordet, för att med den långa erfarenhet jag i detta fall eger, belysa huru det egentligen står till med aflöningen åt domaren. Innan någon härtill befordras, måste han i många år gå lönlös. I och för sina förstudier samt för att följa med rättsvetenskapens utveckling under sin trängna praktiska verksamhet får han vidkännas betydliga kostnader till inköp af böcker m. m. Skicklighet, oväld och oberoende samt förmåga att expediera äro de anspråk man har på en domare. Den ersättning, som i form af sportler åt landtdomaren utgår för att åstadkomma detta oberoende och till platserna få fullt lämplige personer, är icke så stor, som mången torde föreställa sig. Hvad till en början angår

angår inkomsten af domboken genom expeditionslösen, så anhåller jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att det åligger domaren att utan lösen låta utskrifva expeditioner i brottmål äfvensom i mål som angå Kongl. Maj:t och Kronan, samt att de, som styrka sin fattigdom, äro berättigade att likaledes utan lösen utfå expeditioner i mål, som dem angå; hvarförutan det är domarens skyldighet att utan ersättning hålla syner å komministers- och militieboställen samt derom expediera besigtningssinstrument, allt utan lösen. Domaren får dessutom aflöna skrivarebiträden, hvilkas aflöning i likhet med all annan arbetsersättning på sednare tiden betydligt stigit, och torde det vara svårt att beräkna till hvilka belopp de utgifter, som sålunda drabba domrarne, i olika orter uppgå. Man har derföre ansett lämpligt att tillägga domaren expeditionslösen, så att han må hafva sin anständiga bergning och medel i händer att derjemte betäcka de kostnader, dem han får vidkännas i och för arbetet, men för hvilka Staten icke lemmar någon godtgörelse. Många domare hafva icke boställe, och uppgår den kontanta lönen till ofta nog allenast 75 R:dr. Domaren skall utgifva pensionsavgifter till Civilstatens allmänna pensionskassa och derjemte årligen bidraga till underhållande af härads höfdingarnes enskilda pensionsinrättning. Hans egentliga inkomster äro de, som inflyta från lagfarts- och inrättningsärenden äfvensom för inregistrering af bouppteckningar; hvad denna sednare afgift beträffar, så är ett minimum stadgadt af 50 öre, som den icke får understiga, och förekomma i min domsaga ganska få bouppteckningar, för hvilka inregistreringsavgiften öfverstiger detta belopp. Skulle detta någon gång hända, så är ju afgiften lämpad efter sterbhusets större tillgångar. Hvad åter beträffar förmynderskaps-väsendet, så är ett betydligt arbete på sednare tiden lagdt på domaren uti den honom åliggande skyldighet att hålla register öfver alla förmynderskap inom domsagan, utan att någon ersättning härför tillkommer honom. Att, då tillgång i sterbhuset icke finnes, förordnandet för vederbörande att vara förmyndare för de omtynda barnen bör lemmas utan lösen, medgifver jag gerna och villigt, och har jag sjelf under min femtioåriga domareverksamhet utan lösen lemnat många förmyndareförordnanden, likasom jag är öfvertygad om att så äfven är förhållandet med mina kamrater.

På sednare åren har inkomsten från förmynderskapsärendena blifvit betydligt reducerad derigenom, att, sedan qvinnan vid viss ålder numera är myndig, antalet förmyndareförordnanden betydligt aftagit, hvilket jag beräknat göra en årlig minskning uti inkomsterna i min domsaga af 400 R:dr. Genom nya strafflagens införande har äfven inkomsten af vitesförbud försvunnit. Då nu der till komma de åligganden, som, utan särskild ersättning, tillhöra domrarne i och för kommunala angelägenheter, såsom val af riksdagsman och landstingsman m. m., samt en stor korrespondens, och allt detta skall ersättas genom inkomsten af sportler, så, och derest nu dessa borttagas, befarar jag att domrarnes inkomster blifva så reducerade, att de icke kunna lefva derpå, helst flera domsagor finnas, som icke gifva en inkomst af 2,000 R:dr. För min del har jag en domsaga, som anses vara en bland de bättre i anseende till inkomsterna, hvilket hufvudsakligen torde få tillskrifvas en mängd utsökningsmål, som derstädes hittills förekommit, men om dessa aftaga, så nedgå inkomsterna betydligt.

Är nu meningen att bringa domrarna på den punkt, att de förlora sin oberoende ställning, så fruktar jag, att man härigenom tillfogar sjelfva folket en större skada, än man möjligen tänkt sig, likasom, för den händelse meningen skulle vara att kasta på Staten skyldighet att ersätta domrarne förlusten af sportler, jag befarar, att man ådrager Statsverket utgifter till vida högre belopp, än man på förhand beräknat. Finnes någon domare i riket, som gör sig skyldig till missbruk, så finnas så många utvägar att beifra detta och draga honom till ansvar, att jag nu vid detta tillfälle icke behöfver påpeka dem, ty i och med detsamma en domare undertecknat en dom eller annan offentlig handling och utlemnat den, så har han utfärdat en obligation på sin person och egendom, hvarför han får svara hela sitt lif. För min del ber jag ingalunda för en sådan domare, som gjort sig skyldig till missbruk, utan må han stå sitt kast.

Emedlertid och då jag således icke anser lämpligt, att Riksdagen nu vidtager en del ändringar i expeditionstaxan, yrkar jag afslag å Utskottets hemställan under fjerde punkten i Betänkandet.

Herr Rosenberg: Jag kan icke annat än beklaga, att diskussionen bragt sinnena i sådan svallning. Annars angår saken en temligen liten sak från början och inskränker sig dertill, om man skall besluta en ned-sättning i nu gällande taxa för expeditionslösen och fylla bristen genom statsmedel. Då jag icke anser det vara väl beräknadt att göra några partiela indragningar, emedan man derigenom blottställer sig för anspråk på ersättning för minskade sportler, trodde jag, för min del, att någon mera genomgripande reform borde vidtagas. Så vidt jag kunnat finna, är min ärade länskamrat på andra sidan af samma tanke, och onekligt torde äfven vara, att sportelsystemet är obehöfligt och bör afskaffas. Så mycket jag kunnat inhemta af den långa diskussionen, har det egentligen varit en talare — en hög embetsman — som försvarat detta sportelsystem såsom nödvändigt, emedan aföningen derigenom skulle närmast lämpas efter arbetet. Jag tror dock icke, att hans mening vunnit många sympathier.

En talare, som har samma åsigt som jag om sportelsystemets olämplighet, råkade tala om "missbruk". Jag har tyckt mig förmärka, att en del jurister tagit detta illa. Således vill man icke, att, då man talar om något, som man anser böra afskaffas, man talar om missbruk. Nog kunde jag hafva åtskilligt att derom förmäla, men för att icke reta, vill jag tiga stilla.

Jag törs deremot tala om hvad som förekommer i Justitie-ombudsmannens embetsberättelse, att en domare blifvit anklagad att hafva utgifvit och tagit lösen för för många sådana protokollsutdrag. Detta är missbruk och det kan väl icke vara så vådligt, att man påpekar det. Men jag hemställer, om icke det höglofliga Utskottet sjelft gjort sig skyldigt till en dylik anklagelse. I sista momentet af den nu föredragna fjerde punkten föreslår Utskottet en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan att "Kongl. Maj:t täcktes, såsom tillägg till Kongl. förordningen den 30 November 1855 angående expeditionslösen, meddela bestämmelser, tjenliga att förekomma för närvarande otta inträffande händelser, att omyndiges tillgångar mera än skäligt medtagas genom lösen för sådana underrätts-expeditioner, hvarigenom förmyndare för omyndig förordnas eller entledigas." Hvad

vill detta säga på Svenska? Jo, att tiden är inne att söka förhindra, att omyndiges tillgångar mera än skäligt medtagas. Det ligger en anklagelse emot Sveriges domarekorps, när Utskottet från sin ståndpunkt förklarar, att händelser "ofta" inträffat, der af slik lösen dessa tillgångar helt och hållet "medtagits." Åtskilligt kunde vara att tillägga, men jag tror, att Kammaren längtar, att diskussionen skall sluta ju förr dess heldre. Jag kan likväl icke underlåta att uttala min förundran öfver den uppgift, som här blifvit lemnad, att en landssekreterare skall hafva uppgifvit *större* inkomster, än han i verkligheten åtnjutit. Detta har man vanligen icke för sed, och jag tror, att den person, som säger sanningen i *ett* afseende, också skulle tala sanning i *ett annat*, om han icke fruktade, att derigenom skulle framkallas en reglering och han icke få behålla sportlerna. Jag vill icke tro på ett sådant motiv. Men förunderligt är det ändock, att man uppgifver högre inkomster, än man har, och likväl har här blifvit styrkt, att den person, hvarom nu är fråga, anmält till taxering en löneinkomst af 26,200 R:dr. Nu frågar jag, om det verkligen kan vara väl beräknadt att hafva ett aflöningsätt sådant, att, då folket lever i nöd, då för lag-sökning utpantas ofta den sista grytan, växa landssekreterarnes löner. Ett sådant lönesätt kan icke godkännas. Det bör icke vara sådant, att deras förmåner äro beroende af folkets lidande, folkets brist. Därföre anser jag, att en reglering i detta hänseende snarligen bör ega rum och det odiösa sportelsystemet afskaffas. Deremot är jag icke med om, att ersättning skall lemnas rör minskade sportler, och jag anhåller fördenskull om afslag å fjerde punkten.

Herr *Ake Andersson* instämde häruti.

Herr *Kjellson*: Med anledning af Herr von Troils yttrande och förslag ber jag få nämna, att jag för min del anser, att, om vid en befattning iro förenade så öfveransträngande göromål, att de icke kunna anses ersatta med den ständiga lönen, bristen bör fyllas genom något lämpligt arfvode. I öfrigt föreställer jag mig, att biträdande tjänstemän, der de befinnas vara ständigt nödvändige, böra erhålla lön på stat och att för tillfälliga biträden särskildt anslag bör anvisas att utgå efter behof.

Herr *Björck*:

Herr *Vougt*: Såsom ledamot af Utskottet anser jag mig böra yttra några ord, emedan man klandrat, att Utskottet icke gått längre. Dertill skulle hafva erfordrats af Utskottet ganska vidlyftiga uträkningar, som skulle upptagit alltför lång tid. Mig synes, att man skulle tills vidare kunna vara belåten med hvad Utskottet föreslagit. Hvad särskildt beträffar landssekreterarne, så har Utskottet från Kammarrätten inhemtat, att det finnes landssekreterare, som icke hafva fullt 5,000 R:dr i årlig inkomst, ja, det fanns en, hvars inkomster icke öfverstego 4,100 R:dr. Från dessa belopp ansåg man det icke vara rimligt att årligen afdraga flera hundra riksdaler. Om andra hade alltför höga inkomster, så ansåg Utskottet, att Representationen framdeles skulle komma i tillfälle att pröfva det. I afseende på andra punkten i fjerde momentet ansåg Ut-

skottet, att man borde tillse, att omyndiges egendom icke alltför ofta med expeditionslösen betungades. Då förmyndare måste flera gånger ombytas, kan deraf blifva en följd, att genom sådan lösen en icke så ringa del bortgår af den omyndiges förmögenhet. Det är för sådana fall man ville hafva expeditionslösen jemkad. Jag yrkar bifall till Utskottets Betänkande.

Herr Jöns Pehrsson: Då en gammal domare, som är ledamot af Kammaren, yttrat, att domares inkomster icke äro så särdeles stora, så får jag nämna, att domaren i min hemort är taxerad till 10,000 R:drs inkomst om året. Landssekreteraren i ett län är taxerad till 22,000 R:dr. Detta är sanna förhållandet. Efter de upplysningar jag fått af Herr Björck och den förre talaren, ändrar jag emellertid mitt yrkande till bifall till Utskottets förslag.

Herr Reutercrona: Jag har icke kunnat låta denna långvariga och för domaren i viss mån obehagliga diskussion afslutas, utan att för min del och å mina embetsbröders i Kammaren vägnar nedlägga den allvarligaste protest emot de oerhörda missbruk med expeditionslösen, som tvenne representanter från Skåne öfverklagat samt deröfver uttala ett djupt beklagande. I sjelfva saken vill jag icke yttra mig.

Öfverläggningen förklarades vara slutad. Sedan Herr Talmannen redogjort för de under öfverläggningen gjorda yrkanden, samt Herrar *Peter Petersson* och *C. I. Bengtsson* afstått från de förslag, som rörande fjerde punkten af dem framstälts, så blefvo på särskilda propositioner Utskottets hemställanden under dessa 4 punkter af Kammaren bifallna.

Punkten 5.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 4.

Föredrogs ånyo och bifölls Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 4) Betänkande N:o 6 (i samlingen N:o 29), i anledning af återremiss af Utskottets Betänkande N:o 1.

§ 5.

Företogs till handläggning Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 5) Utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 30), angående utarbetande af ett förslag till lag eller reglemente för bildandet af sparbanker inom kommunerna.

Med anledning häraf begärdes ordet af och yttrade

Herr Hedlund: Jag har icke velat låta detta tillfälle, gå obegagnadt förbi att framställa några moment rörande vårt förhållande till vår närmaste grannstat, hvad beträffar beloppet af de i de båda ländernas sparbanker insatta penningar. Man har nemligen åberopat insättningarne i de Norska sparbankerna som ett bevis på, att kapitalinsamlingarne i Norge äro större än hos oss. Emellertid vill jag söka visa, att, då man i

denna omständighet söker ett bevis för rigtigheten af det gamla talet om den Svenska fattigdomen, detta bevis liksom påståendet i sig sjelft icke torde så alldeles uthärda en närmare pröfning. Ty då man säger, att i Norge finnas 174 sparbanker med 48,500,000 R:dr, under det att Sverige i sina 175 sparbanker har endast 35,000,000 R:dr, så bör man ihågkomma, att i Norge bankväsendet icke är på långt när så utbildadt som hos oss. Dessa Norska sparbanker motsvara nemligen till en del äfven våra depositionsbanker. Norge har i sjelfva verket endast 5 à 6 egentliga depositionsbanker, och ehuru de i dem insatta kapitalen ej äro obetydliga, så tåla de dock icke någon jemförelse med de i våra banker deponerade. Jag vill till stöd härför uppgifva några siffror.

År 1866 uppgingo depositionerna:

i Svenska Riksbanken till	R:dr	4,589,000,
i de 23 enskilda bankerna	„	24,223,000,
i Skandinaviska kredit-aktie-bolaget	„	3,680,000,
i Industribanken	„	824,000,
hos Guillemot & Weylandt	„	1,368,000,
		eller sammanlagdt till R:dr 34,684,000.

Dertill komma 19 filialbanker; i 11 af dessa om hvilkas depositionsmedel jag lyckats erhålla kännedom „		3,500,000,
i de öfriga 8 efter samma proportion	„	1,500,000,

Summa R:dr 39,684,000.

På upp- och afskrifningsräkning insatta medel . . . . . „ 17,333,333,
således sammanlagdt något öfver 57,000,000 R:dr.

Härtill må vidare läggas inhemska obligationer, hvilkas belopp af en sakkunnig författare i Aftonbladet blifvit nyligen beräknadt till . . . . . 23,000,000 R:dr.

Slutligen må anmärkas, att i Sverige en mängd personer, äfven fruntimmer hafva sina kapital placerade i anghäts- och andra aktier.

Man får således, hvad kapitalsamling beträffar, icke såsom motionären bedöma Sverige endast efter sparbankerna.

Våra sparbanker äro ett lysande exempel på den Svenska redbarheten. Utan att något är stadgadt om någon ansvarighet, om någon kontroll, har allt ändock gått förträffligt, och *intet enda* exempel finnes, att någon delegare i en sparbank förlorat det ringaste. Reglementen finnas visserligen, men de äro i allmänhet uppgjorda utan hänsyn till några synnerligt starka garantier. I Örebro, t. ex., var för ett tiotal af år sedan så tillstådt, att hvilken person från gatan som helst kunde komma upp på bolagsstämman och deltaga i diskussionen och besluten. På andra ställen har man "s. k. principaler". Då dessa styrelser, såsom t. ex. i Göteborg, ehuru de icke hafva någon juridisk, dock hafva en moralisk ansvarighet, så hafva de ansett sig för sparbankens kapital böra söka den största möjliga säkerhet, för att sålunda bevåra de fattiges rätt. De hafva derföre placerat dessa medel i större stadfastigheter, och på detta sätt hafva dessa de fattiges besparingar visserligen kommit de rike till del. Men för att samla de fattiges många bäckar till ett fruktbarande helt har icke något för de fattige sjelfve mer betryggande medel kunnat på-

finnas. För min del vill jag emellertid, ehuru behovet föga synes påkalla någon lagstiftning i denna väg, icke motsätta mig en återremiss i den syftning, att en skrivelse till Kongl. Maj:t måtte aflätas, med anhållan att Regeringen måtte utarbета en allmän lag för sparbankerna i Riket; likväl insisterar jag icke derpå, och det af det skäl, att Riksdagen redan beslutat så många skrivelser till Kongl. Maj:t, att Regeringen torde få svårt att till nästa Riksdag hinna att besvara dem alla. Men skulle något göras, så vore det en skrivelser aflåtande till Kongl. Maj:t i denna riktning.

Herr Medin: Ehuru motionär låter jag heldre saken falla, än jag nu i Riksdagens elfte timme skulle yrka återremiss. Jag har i min församling erfarenhet af, att en sparbank kunnat bilda sig och att den bär sig bra. Det är också af vikt, att sparbanker bilda sig inom kommunerna på landet, ty då vägen blir för lång till sparbanken, är det svårt för 1 R:dr eller 50 öre att hitta dit.

Herr Friherre Alströmer: Det är för Svenska nationen särdeles hedrande, att sparbanksväsendet gått framåt så som det gjort, utan någon lagstiftning från Statens sida. Jag tror, att, om nu en sådan lagstiftning trädde emellan, detta lätt skulle kunna qväfva det blomstrande lifvet. Ett tvång skulle göra, att många personer med mindre intresse skulle omfatta saken. Man har på ett ställe infört en åttaårig amortering, så att sparbankslånet på detta sätt successive återgår till sparbanken. Representanten bör emellertid i detta fall, hvad all inblandning beträffar, vara ytterst försiktig och vänta dermed tills något behof visar sig.

Herr Svanberg: Då motionären sjelf åtnöjt sig med det slut, hvar till Utskottet kommit, torde det vara öfverflödigt att derom vidare orda. Likväl vill jag, med anledning af den förste talarens uppgifter om sparbankerna i Danmark och Norge, erinra, att dessa upplysningar äro reproducerade från motionärens egen framställning i ämnet.

Hufvudskälen för Utskottets Utlåtande äro dels, att de sparbanker, som finnas här i landet, äro alla utan undantag så väl skötta, att någon klagan öfver ett motsatt förhållande, så vidt Utskottet kunnat erfara, aldrig försports, dels att, såsom bekant är, början blifvit gjord till inrättande här i riket af folkbanker efter utländskt mönster, hvilka synas komma att omfattas med ett allmännare intresse.

Då förslag om sådana folkbankers inrättande otvifvelaktigt inkomma till Regeringen, är det troligt, att Regeringen sjelfmuant kommer att föreslå eller utfärda några allmänna föreskrifter i ämnet, hvadan Utskottet ansett lämpligast, att Riksdagen afvaktar Regeringens åtgärder.

Herr Uhr: Den talare, som här förordat en lag för sparbankerna i riket, har sjelf medgifvit, att dessa äro väl skötta, så att ingen på dem förlorat. Nå, hvad är skälet till ett så lyckligt förhållande? Jo, just den omständigheten att sparbankerna fritt fått utveckla sig och en inbördes täflan dem emellan uppstått om att tillvinna sig allmänhetens förtroende. Skulle de nu blifva underkastade föreskrifter i en allmän för dem gällande lag, är det att befara, att denna komme att blifva en hämsko på

dem och hindra uppkomsten af nya sådana. Låt dem derföre sköta sig sjelfva. Vanligen äro stiftarne af dem allmänt aktade och kloke män, verkliga patrioter, som bättre än några allmänna reglementariska föreskrifter kontrollera sparbankernas verksamhet och tillse, att de motsvara det med dem afsedda ändamålet. Jag tillstyrker alltså bifall till Utskottets Betänkande.

Herr Rylander: Här har blifvit föreslaget, att en lag för bildande af sparbanker skulle utarbetas. Men då sparbanker finnas, somliga grundade på aktier d. v. s. med grundfond, och andra utan sådana, der delgarne endast äro insättare, som, när de vilja, uttaga sina pengar — sjelf är jag ordförande i en sparbanksdirektion i Ulricehamn, grundad på aktier och stiftad för 15 år sedan, med af Kongl. Maj:t fastställt reglemente — vid sådant förhållande hemställer jag, huruvida det kan låta sig göra att i ett reglemente, gällande för alla slags sparbanker, intaga föreskrifter om användandet af dessas behållningar, som efter mitt förmenande tillhör aktiegarne. Då i allt fall en sådan lag, som motionären föreslagit, synes mig vara snarare skadlig än nyttig, anhåller jag för min del om bifall till Utskottets Betänkande.

Öfverläggningen var slutad; och Utskottets förslag bifölls.

§ 6.

Föredrogs ånyo Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 5) Utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 31) angående fråga om öfverflyttning till bankerna af landtränteriernas kassaförvaltning.

Härvid yttrade:

Herr Staaff: Då det är känt, att inom Första Kammaren motion väckts af Herr A. Gustafsson Bennich om indragning af samtliga landtränterierna med öfverflyttande af deras kassaförvaltning på bankerna, och att det Tillfälliga Utskottets Utlåtande, som varit af Första Kammaren tillsatt för behandling af denna och andra motioner, blifvit af Första Kammaren godkänt, samt det således är att förvänta, att hvad Första Kammarens sålunda beslutat kommer att blifva föremål även för Andra Kammarens pröfning, så hemställer jag, om det icke är lämpligt, att den inom Första Kammarerna väckta frågan behandlas i sammanhang med nu föredragna Utlåtande i samma ämne, och att fördenskill öfverläggningen härom uppskjutes, till dess Första Kammarens beslut kommer under denna Kammarers pröfning.

Med anledning af Herr Staaffs förslag rörande föredragningsättet yttrade:

Herr Friherre Alströmer: Jag föreställer mig, att Kammaren lättast skall komma från svårigheten att behöfva två gånger öfverlägga om och fatta beslut i samma fråga, derigenom att det nu föredragna Utlåtandet återremitteras till Utskottet, och att då den inom Första Kammaren väckta frågan förekommer till behandling härstädes, densamma hänvisas till det Tillfälliga Utskottet N:o 5; hvarefter, sedan Utskottet tagit de begge frå-

gorna i ett sammanhang under ompröfning och afgifvit nytt Utlåtande, Kammaren kommer att på en gång fatta beslut i ämnet.

Herr Staaff: Grundlagen är visserligen icke fullt tydlig i förevarande fall, men då det leder till en uppenbar orimlighet att behandla samma fråga två gånger, — man kan ju lätt tänka sig, att Kammaren, när den ena motionen förekommer till afgörande, fattar ett beslut, motsatt det, då den andra motionen i samma ämne afgöres — så tror jag det vara bäst och riktigast att behandla både motionerna på en gång och fördenskull uppskjuta afgörandet af det nu föredragna Utlåtandet, till dess den inom Kammaren väckta motionen och dess derom fattade beslut här skall företagas till behandling. Att återremittera detta Utlåtande till Utskottet utan några egentliga skäl i saken, tror jag ej kan vara riktigt. Som emellertid ett dylikt fall som detta ej förut inträffat, är det nödvändigt att stadga en praxis för framtiden, och jag förnyar min anhållan om ärendets uppskjutande.

Herr Bergström: Enligt hvad jag förspört, har Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Betänkande i anledning af Herr Bennichs motion, att landträntermedlen borde genom insättning i banker göras fruktbärande och för allmänna rörelsen tillgängliga, redan förevarit i Första Kammaren, som i ämnet fattat beslut. Vid sådant förhållande tager jag mig friheten föreslå, att, i händelse samma beslut blifvit denna Kammare genom protokollsutdrag meddeladt, berörda beslut nu företages till behandling i sammanhang med föredragna Betänkandet. Genom ett sådant förfarande kommer man ej i strid med grundlagen.

Herr Medin: För att nu först yttra mig om den formela behandlingen af detta Betänkande, så synes mig uppskof med frågans afgörande ej grundlagsenligen kunna ske, sedan Betänkandet varit två gånger bordlagdt. Dessutom är det icke officiellt känt, att Första Kammaren fattat beslut i samma ämne, och att detsamma skall komma under denna Kammares pröfning. Innan en sådan officiel kännedom erhållits, tror jag det icke vara skäl att besluta, vare sig uppskof eller återremiss eller någon annan åtgärd än helt enkelt att afgöra detta Betänkande i den ordning det nu föredragits.

Beträffande sjelfva saken tillstyrker jag bifall till hvad Utskottet i samma Betänkande föreslagit.

Herr Friherre Liljencrantz: Hvad beträffar den af Herr Staaff föreslagna åtgärden att uppskjuta ärendets afgörande, så tror jag att Kammaren redan förut i ett likartadt fall uttalat sin åsigt. Det var nemligen, då fjerde hufvudtiteln förekom, en punkt i Stats-Utskottets Utlåtande, som hade gemenskap med en annan särskildt väckt fråga. Det föreslogs då, att denna punkts behandling skulle uppskjutas, till dess den särskilda frågan skulle komma under Kammarens pröfning, men Herr Talmannen förklarade och Kammaren godkände då, att begäran om ett sådant uppskof bort framställas, innan punkten blifvit föredragen.

Beträffande den omständigheten, att den ena Kammaren beslutar i samma ämne, som redan af Med-kammaren blifvit behandladt, och att denna sednares beslut kommer att föranleda ny behandling af samma fråga i den andra Kammaren, så lärer väl sådant ofta komma att inträffa, då det ju icke är något hinder för att inom båda Kamrarne väcka motioner i samma ämne, hvilka hänvisas till Tillfälliga Utskott, tillsatta af hvardera Kammaren särskildt.

Så vida ej protokollsutdrag från Första Kammaren ankommit rörande dess beslut i den af Herr Bennich väckta, med denna likartade fråga, torde densamma lämpligen icke kunna nu företagas till behandling af denna Kammare. Har deremot ett sådant Första Kammarens beslut blifvit officiellt denna Kammare meddeladt, finnes, efter min uppfattning af grundlagens föreskrifter, icke något hinder för behandling deraf nu genast, ty 63 § Riksdagsordningen innehåller, att, om frågan varit af tillfälligt Utskott handlad och den Kammare, som Utskottet tillsatt, icke afslår den i frågan väckta motionen, skall beslutet genom utdrag af protokollet delgifvas Med-kammaren, som derpå om frågan beslutar antingen genast eller efter dess hänvisning till Utskott.

Sedan Herr Talmannen upplyst, att det beslut af Första Kammaren, hvarom här vore fråga, redan blifvit Andra Kammaren delgifvet genom protokollsutdrag, som i sista sammanträdet härstädes bordlades, fortsattes öfverläggningen och yttrade:

Herr Sjöberg: 59 § i Riksdagsordningen innefattar, enligt min tanke, hinder för att bifalla Herr Staaffs förslag att uppskjuta detta ärende till ett annat sammanträde. Om bordläggning deraf nu skulle hafva egt rum första eller andra gången, så kunde man hafva beslutat ärendets afgörande framdeles i sammanhang med det af Första Kammaren fattade beslut i ämnet; men som förhållandet nu är, kan jag ej annat än förena mig med Herrar Liljencrantz och Bergström uti de af dem afgifna yttranden.

Herr Björck: Jag tror icke, att man kan förfara på annat sätt, än Herr Bergström föreslagit. Något verkligt behof af att uppskjuta frågan, på sätt Herr Staaff yrkat, tror jag icke är för handen. Hvad hindrar väl, att, sedan Kammaren fattat beslut i anledning af föreliggande Betänkande, Kammaren sedermera, då en likartad fråga från Med-kammaren remitterats och förekommer till afgörande, pröfvar och tillser, om och i hvad mån Med-kammarens beslut öfverensstämmer med Kammarens eget förut fattade och afslår hvad som ej dermed öfverensstämmer? Om i en sådan fråga, som väckts i båda Kamrarne och behandlats af Tillfälliga Utskott, Kamrarne stadna i olika beslut, så blir följden blott den, att frågan för denna riksdag förfallit, men den utredning den erhållit kommer alltid till pass vid en följande riksdag, om frågan då ånyo väckes. Den splittring i beslut, man vill genom en gemensam handläggning förekomma, kan ej hindras genom föreskrifter i Riksdagsordningen utan att beröfva den ena eller andra Kammaren initiativet, för hvars bibehållande man måste underkasta sig oundvikliga olägenheter. På dessa skäl kan jag ej annat än afstyrka hvad Herr Staaff föreslagit.

Herr Staaff: Sedan protokollsutdrag från Första Kammaren om dess beslut i samma fråga läser, efter hvad Herr Talmannen upplyst, hit ankommit, så får jag förena mig med de Herrar, som begärt föredragning deraf i sammanhang med ifrågavarande Betänkande.

Herr Sven Nilsson: Lika med föregående talaren tror jag det vara bäst att företaga begge ärendena gemensamt, och då Herr Talmannen upplyst, att protokollsutdrag från Första Kammaren ankommit, ser jag intet hinder för Herr Talmannen att föredraga Första Kammarens beslut.

Herr Jöns Pehrsson: Då jag ej varit i tillfälle att taga kännedom om Första Kammarens beslut i en likartad fråga och således ej är beredd att i anledning deraf bilda mig något omdöme derom, så bestrider jag, att frågan derom nu afgöres, utan begär bordläggning deraf för andra gången. Deremot anser jag uppskof med afgörande af den fråga, som innefattas i nu föredragna Betänkande, icke grundlagsenligen kunna medgifvas.

Herr Nils Larson: Sedan upplyst är, att Första Kammaren beslutat i enahanda fråga som den förevarande, och att det från samma Kammare hit hänskjutna ärendet blifvit redan en gång bordlagdt, så finner jag intet hinder för att begge dessa ärenden nu gemensamt företagas till afgörande. Det är väl sannt, att, om flere ledamöter begärt bordläggning af den från Med-kammaren remitterade frågan, sådant icke kan förvägras, men då det uppenbart skulle strida emot en riktig behandling af sjelfva saken, om begge ärendena gemensamt afgjordes, så kan jag ej föreställa mig annat, än att de, som begärt bordläggning för andra gången af Med-kammarens beslut, afstå från denna sin begäran. Att återremittera det föredragna Betänkandet tror jag icke vara lämpligt, emedan det kunde inträffa, att ärendet ej återkommit från Utskottet, då Första Kammarens beslut företages till ompröfnings af denna Kammare. Jag anhåller derföre, att begge ärendena nu måtte gemensamt behandlas.

Herr Friherre Gripenstedt: Då det nu föredragna Betänkandet otvivelaktigt måste företagas till afgörande, och lika obestridligt är, att en samtidig föredragning af den från Första Kammaren inkomna frågan är lämpligast, så att densamma må komma under denna Kammarens öfverläggning vid detta tillfälle, så anhåller jag om upplysning för det ändamålet af Första Kammarens beslut, innan öfverläggningen om sjelfva saken börjar.

Herr Medin: Att den från Första Kammaren inkomna frågan blifvit bordlagd är för mig en fullkomlig nyhet, ty den finnes ej upptagen på föredragningslistan för i dag.

Herr Rundbäck: Enligt 63 § Riksdagsordningen måste den från Första Kammaren inkomna frågan antingen nu genast afgöras eller ock hänvisas till Utskott. I grundlagen heter det nemligen: "Om frågan varit af Tillrälligt Utskott handlagd, och den Kammare, som Utskottet tillsatt,

icke afslår den i frågan väckta motion, skall beslutet genom utdrag af protokollet delgifvas Med-kammaren, som derpå om frågan beslutar antingen genast eller efter dess hänvisning till ett för frågans vidare utredning inom Kammaren tillsatt Utskott.“

Jag anser således, att den från Första Kammaren hit öfverlemnade frågan nu måste genast föredragas, hvarom jag anhåller.

Härmed var öfverläggningen rörande ordningen för sjelfva föredragningen af detta Utlåtande slutad; och då nu flere ledamöter förenat sig om den begäran, att Första Kammarens ifrågavarande, endast en gång bordlagda protokollsutdrag ytterligare borde blifva hvilande, ansåg Herr Talmannen denna begäran icke kunna förvägras och förklarade alltså frågan om en samtidig föredragning af oftanämnda protokollsutdrag hafva förfallit.

I anledning af detta Herr Talmannens tillkännagifvande begärde

Herr Witt ordet och yttrade: Enligt grundlagens stadgande i 59 § Riksdagsordningen är det väl en rättighet, men ej en ovillkorlig pligt för Kammaren att låta en fråga, som begärts på bordet för andra gången, vara hvilande till ett följande plenum. I denna § nyttjas ordet "må" och icke "skall" vid föreskriften om bordläggning andra gången och som vi veta, att "må" begagnas till skilnad från "skall", så att det förra uttrycket afser blott en rättighet, men det sednare tillika en ovillkorlig skyldighet, anser jag för min del det vara beroende på majoritetens i Kam-maren godfinnande, om en fråga, bordlagd första gången, skall hvila till ett följande sammanträde.

Herr Talmannen förklarade, det han, som icke kunde dela Herr Witts uppfattning rörande tolkningen af den åberopade §:n, fortfarande vidblefve sin åsigt derom att, då flere ledamöter förenat sig i begäran om uppskof med ett sådant ärendes afgörande som endast en gång varit bordlagdt, bitall till en dylik begäran icke kunde vägras. Hvad åter beträffade den af Herr Medin gjorda anmärkning, upplyste Herr Talmannen, att det ifrå-gavarande protokollsutdraget inkommit till Kammaren så sent under går-dagens eftermiddags-sammanträde, att föredragningslistan, för att kunna i rätt tid till utdelning blifva färdig, redan dessförinnan måst till tryck-nigen utlemnas.

Sedan, uppå derom framställd proposition, Kammaren, i enlighet med Herr Talmannens åsigt, förklarar meranämnda protokollsutdrag nu icke böra till afgörande förekomma, och alltså det beslut fattats, att öfverlägg-ningen endast skulle omfatta oivanomförmälda Utlåtande N:o 31, yttrade:

Herr Staaff: I följd af Kammarens beslut att nu behandla endast föreliggande Betänkande, kommer jag att vidröra blott det deri afhand-lade ämnet. I annat fall eller om äfven den från Första Kammaren hän-skjutna frågan företagits till afgörande, skulle jag hafva sökt visa, hvarföre jag anser Första Kammarens beslut olämpligt. Skälet för denna min åsigt är, att det icke kan vara för Staten och det allmänna nyttigt, att, på sätt Första Kammarens beslut åsyftar, sammanblanda Statens affärer med de enskilda bankernas och göra både Staten och dem gemensamt ansvariga

för statsmedlens förvaltning. Den närmare utvecklingen af denna min mening får jag spara, till dess frågan blir föremål för Kammarens öfverläggning, så vida icke redan under denna diskussion yrkande i det syfte, som innefattas i Första Kammarens beslut, af någon ledamot framställles.

Hvad nu beträffar det af Tillfälliga Utskottet i detta Betänkande framlagda förslag, att de hos landtränterierna nu förvarade statsmedel måtte göras fruktbarande genom insättning hos Riksbanken och dess lånekontor i orterna, äfvensom i sparbankerna, vill jag bifalla förslaget, utom hvad det angår sparbankerna. Dessa sednares organisation anser jag ej vara sådan, att de kunna och vilja mottaga dylika medel till förvaltning.

Vidare kan jag ej dela den åsigten, som synes hafva föresväfvat motionären, derom, att de betydliga belopp, som någon gång hopats i ränterierna, qvarstadna der en längre tid. Så är icke förhållandet, emedan det är föreskrifvet, att, så snart några större belopp samlas i ränterierna, de genast skola insändas till Statskontoret, som ock, der sådant försummas, ej underlåter att påminna vederbörande om föreskrifternas åtlydande. Så har jag i min hand en dylik skrifvelse med påminnelser, daterad den 10 Augusti 1866, och flera sådana hafva aflåtits bland annat till Östergötlands och Gotlands länsstyrelser. Om någon utredning om förhållandet kunde erhållas, så tror jag, att det skulle visa sig, att betydligare belopp af statsmedel stadna i ränterierna endast några få dagar.

I Betänkandet har åberopats såsom ett faktum, att ända till 2 à 3,000,000 R:dr varit hopade på en gång i ett ränteri, nemligen Stockholms läns. Dermed förhåller sig så, att i denna summa inräknats en mängd andra medel än Statens, såsom folkskoleafgifter, depositionsmedel m. m., hvaröfver Staten icke eger disponera.

På nu anförda grunder tillstyrker jag bifall till Utskottets förslag, i hvad det afser att göra statsmedlen tillgängliga för allmänna rörelsen medelst insättning i Riksbanken och dess lånekontor.

Herr Sven Nilsson: Det synes af den i Betänkandet intagna tablå, att i ränterierna ligga betydliga belopp samlade, ja i ett län såsom Malmöhus län öfver 100,000 R:dr. Att på detta sätt fastläsa betydliga penningbelopp, erkännes allmänneligen vara menligt för rörelsen. I synnerhet visar sig detta vid de tider, då bränvinsskatten, som uppgår till betydliga summor, är levererad. En nästan total brist på penningar eger då rum för en kort tid på många trakter.

En rättelse i ett dylikt missförhållande, om en sådan kan ske, anser jag derföre högst önskvärd.

Deremot tror jag ej Utskottets förslag att insätta statsmedel i sparbankerna är ändamålsenligt.

Dessa inrättningar hafva ej till uppgift att mottaga så betydliga belopp, hvartill ränteriernas behållningar ofta uppgå; och de kunna ej blottställa sig för så stora utbetalningar, som i sådant fall skulle ifrågakomma. Af dessa skäl instämmer jag i Herr Staaffs yrkande.

Herr von Troil: Då denna fråga är en bland dem, som blifvit af Representationen med stor liflighet omfattad, vill jag för min del ej motsätta mig, att en underdånig skrifvelse i ena eller andra afseendet till

Kongl. Maj:t aflåtes; ty jag får derefter i egenskap af Konungens Befallningshafvande inför Kongl. Maj:t förklara mig öfver skrifvelsens innehåll. Jag ber likväl att få tillkännagifva, att jag till stor del instämmer i den förste talarens anförande. Det torde väl anses vara alldeles klart, att de medel, som i landtränterierna insättas, icke böra till sparbankerna öfverlemnas. Jag beklagar verkligen sparbankerna, om de ena dagen finge emottaga 8 à 12,000 R:dr, för att några dagar derefter utbetala denna summa mångdubblad. Utskottet har såsom kardinalskäl för sitt tillstyrkande anført, att "den hufvudsakligare delen af de Statens medel, som för närvarande ingå till och förvaras i landtränterierna, böra göras fruktbarande." Herr Staaff har redan påpekat, hurusom nämnda medel egentligen icke utgöras af statsmedel. Den 1 och 15 i hvarje månad inventeras landtränterikassan, och de medel, som vid dessa tillfällen kunna undvaras, skickas jemte inventeringsinstrumentet omedelbart efter hvarje inventering till Statskontoret, hvilket således två gånger i månaden kan kontrollera, huruvida ränterikassan är större, än behofvet kräfver. Herr Staaff har nyss uppläst en skrifvelse från Statskontoret, som utvisar, att förhållandet verkligen är sådant, som jag onämmt. Härtill må läggas, att, så snart statsmedel utöfver erforderligt behof finnas i ränterierna, Konungens Befallningshafvande måste, enligt den en gång för alla lemnade erinran, genast till Statskontoret öfversända dessa medel. Skulle Konungens Befallningshafvande härutinnan försomma sig, kan man vara förvissad, att påminnelser ifrån Statskontoret icke länge uteblifva. Många gånger har också Konungens Befallningshafvande i följd af denna stränga föreskrift varit nödsakad att hos Statskontoret begära återremiss af medel under namn af kassaförstärkning, så att nödvändiga utbetalningar kunde bestridas.

Åtskilliga medel, som i ränterierna insättas, figurera såsom statsmedel, utan att de såsom sådana kunna anses. Så med enskildas depositionsmedel och medel som tillhöra regementen m. m. Om Staten har rätt att använda dylika medel, äfven endast för att på dem förtjena en obetydlig ränteinkomst, kan man med skäl ifrågasätta. Så vidt Utskottet för öfrigt icke haft för afsigt, att levereringsskyldige skulle i bankerna göra insättningar och derom förete attest hos Konungens Befallningshafvande, samt att utbetalningar från landtränteriet skulle med invisningar på bankerna genom de sednare verkställas, utan att blott sådana medel, hvilka för tillfället ej voro i ränteriet behöfliga, skulle i bankerna insättas, så vill jag visst icke motsätta mig en så oskyldig åtgärd.

Jag tillåter mig fästa uppmärksamhet derå, att vid de större landtränterierna 30 à 40 personer, mången gång långt derutöfver, om dagen hafva medel att lyfta, och att ungefärligen ett lika antal måste hvarje dag leverera medel. Besvären äro i följd deraf ganska stora och blifva utan tvifvel dubbelt större, derest hvarje betalning, som ombesörjes af ränteriet, skulle verkställas af bankerna. Då, såsom upplyst blifvit, ränteriet icke under någon längre tid har statsmedel om händer, synes mig den föreslagna åtgärden vara öfverflödig. Då emellertid Första Kammaren bifallit förslag om underdånig skrifvelse i ämnet, och äfven Andra Kammaren synes vara hågad att fatta ett dylikt beslut, vill jag icke strida mot ett

förslag i sådant afseende, men jag kan icke gilla en skrifvelse, som åsyftar, det ifrågavarande statsmedel må kunna äfven i sparbankerna insättas.

Skulle deremot Utskottets förslag hafva till syftemål, att levereringskyldiges medel finge till banken öfverlemnas mot qvitto, som skulle i ränteriet uppvisas, samt att, då medel skulle ur ränteriet uttagas, anvisning på bankerna derför finge af Konungens Befallningshafvande göras, så får jag öppet förklara, att jag anser dessa omgångar vara både för den enskilde och Konungens Befallningshafvande i högsta grad onödiga, och att jag i thy fall yrkar rent afslag å Utskottets hemställan.

Jag anhåller äfven att få erinra, det kronofogdarne under uppbörds-tiden nu hafva tillfälle att med posten till Konungens Befallningshafvande insända influtna medel, men att, om bankerna skulle emottaga uppbörds-medlen, kronofogdarne omöjligt kunde begagna sig af samma förmån.

Slutligen får jag nämna, att i ett af de större länen verkställas genom landtränteriet utbetalningar: till consistorium academicum, 5 regementen, straff- och cellfångelser, domare och nämnd, landtstaten, sjukanstalter, skogs- och jägeristaten, folkskolorna och kommunerna m. m. Flera hundra anordningar finnas vid hvarje kvartals början. Landtränteriet kan omöjligt undvara medel för dylika anordningar, och allmänheten skulle, om desamma måste genom bankerna verkställas, blifva underkastad särdeles stora besvärligheter.

Som jag sagt, vill jag icke motsätta mig, att skrifvelse aflätes, men bestrider, att sparbanker må i densamma omnämnas.

Herr Friherre Liljencrantz: Utskottets förslag, att sparbanker och andra banker må emottaga statsmedel, synes mig hafva tillkommit för att förmedla stridiga åsikter och således utgöra ett förmedlingsförslag. Flere talare hafva visat olämpligheten deraf, att statsmedel skulle i sparbankerna insättas, och jag vill, då vi alla utan tvifvel äro ense om en sådan olägenhet, ej längre uppehålla mig vid den delen af frågan. Det återstår således att visa, huru önskvärdt det är, att ränterimedel böra göras fruktbarande och för den allmänna rörelsen tillgängliga, derigenom att de få insättas i Riksbanken och enskilda banker. Jag delar motionärens härom uttalade mening. En aktad jordbrukare, som nyss hade ordet, förklarade, att han, likasom andra, känt olägenhet deraf, att uppbörden och bränvinsskatten gått till landtränterierna. För stadsbon kännas detta lika tungt. Vid slutet af alla kvartaler uppstår vanligen stor penningbrist i följd deraf, att man från bankerna uttagit medel för att betala hyrorna. Under sådana förhållanden och då Sverige är fattigt på kapital, hemställer jag, huruvida det är lämpligt, att större summor dragas från rörelsen, för att till landtränterierna öfverlemnas. Under 8 à 14 dagar hopas ganska stora summor i ränterierna och stor rubbning i affärer uppkomma derigenom. Om nu dessa pennningar insättas i stället i bankerna, skulle rubbningen gå långsamt och icke så märkbart som nu. Icke kan jag godkänna de argument, man uppställt för påståendet, att man derigenom sammanblandade Statens och den enskildes affärer. Om jag har att fordra af en bank en viss summa, har jag väl ej fördenskill iklädt mig bankens skulder. Lika litet bör väl Staten ansvara för ban-

kens skulder, derföre att den hos banken insatt sina medel. Vid 1863 års riksdag fick allmänheten tillåtelse att af enskilda banker köpa postremissvexlar; men icke vill någon väl påstå, att Statens och enskildes affärer derigenom blifvit sammanblandade. För min del ser jag ingen våda i det föreslagna stadgandet; ty man får ej glömma, att Konungens Befallningshafvande har rätt och pligt att kontrollera de enskilda bankernas verksamhet. Skulle denna myndighet finna, att en enskild bank icke rätt ordnade sina affärer, så kunde naturligtvis Konungens Befallningshafvande hemställa till Kongl. Maj:t, huruvida Statens medel borde vidare anförtros åt en sådan bank. Det gäller här icke att förskaffa någon fördel åt enskilda banker i Stockholm, Göteborg, Norrköping och Malmö eller åt enskilda banker på sådana ställen, der Riksbanken eller dess lånekontor finnas; ty å dessa orter komme alltid statsmedel naturligtvis att insättas i sistnämnda bank eller dess lånekontor. Jag afundas visst icke de enskilda bankerna i landsorten någon förmån; men jag skulle icke vilja förorda förslaget blott för att gynna dem; ty jag ser i detsamma endast jordbrukarens förmån. Då jag nu emellertid ej godkänner det slut, hvartill Utskottet kommit, af det skäl att jag anser det vara mindre lämpligt att inblanda sparbankerna i en så vidtomfattande rörelse, som här afses, men i öfrigt gillar motionens syfte, anhåller jag, att Kammaren behagar, med afslag å Utskottets hemställan och gillande af motionärens syftemål, bifalla Första Kammarens i enahanda fråga fattade beslut, hvilket således blir mitt nu framställda förslag.

Herr Medin: Lika med Herr Staaff anser jag, att skrifvelsen till Kongl. Maj:t icke bör innehålla något yttrande om sparbanker; ty dessa kunna ej emottaga så stora summor, som här ifrågasättas; men då flera millioner ofta äro i ränterierna inspärade, och detta förhållande verkar skadligt på allmänna rörelsen, så tror jag för min del, att det vore nyttigt för landsortsboarne, om dessa medel i stället insattes i enskilda bankerna. Jag vill icke missunna dessa banker, om äfven de derat finge någon fördel. Man måste alltid se till, att det allmännas behof blir afhulpet. En talare har sagt, att statsmedlen nu insändas skyndsamt från landtränterierna till Statskontoret; men jag vill deremot invända, att allmänheten deraf icke har någon nytta, emedan en rundlig tid åtgår, innan Statskontoret öfverlemnar medlen till Riksgälds-kontoret.

I Stockholm komme statsmedlen naturligtvis alltid att öfverlemnas till Riksbanken och i landsorten till enskilda bankerna. Jag anhåller om bifall till Utskottets Utlåtande, med den förändring att något yttrande om sparbanker icke må i skrifvelsen inflyta.

Herr Sköldberg: Till en början får jag nämna, att uti min motion aldrig talades om sparbanker, och jag tänkte icke ens på dessa, utan min mening var, att dessa medel skulle insättas uti de enskilda bankerna. Denna min åsigt var ingalunda förestafvad af kärlek till dessa banker, ty jag är ingalunda någon beundrare utaf dem. När frågan sedermera förekom inom Utskottet, trodde man dock, att de sparbanker, hvilkas reglementen blifvit på sednare tider förändrade, så att de voro i tillfälle att utlåna penningar på kortare amorteringstider, äfven skulle kunna mottaga

en del af dessa medel. Derom var jag dock icke ense med Utskottet, ty bland annat möter den svårigheten, att sparbankerna ofta icke äro öppna mer än ett par dagar i veckan. Då jag således icke kan gilla Utskottets Betänkande i denna del, yrkar jag återremiss, på det att frågan måtte behandlas samtidigt med Första Kammarens beslut i ett likartadt ämne.

Herr Otterström: Jag är alldeles ense med motionären rörande sjelfva hufvudsaken, men jag kan icke förstå, hvarföre man är så rädd för sparbanker, ty Utskottets förslag innefattar ju blott, att dessa medel skulle få insättas i de sparbanker, hvilkas organisation är eller framdeles blir af den beskaffenhet, att de kunna och vilja emottaga dylika medel. Man ålägger dem ju alldeles icke att emottaga dessa penningar, utan man lemnar dem blott frihet dertill, när de sjelfva finna sådant för godt; och att det skulle vara omöjligt för sparbankerna att emottaga sådant, kan jag icke inse, då de till och med hafva rätt till kreditiv i Riksbanken, och naturligtvis ofta ega tillfälliga behof af större penningebelopp, och således lättare skulle kunna honorera sina förbindelser, om de finge emottaga landtränterimedlen på en bestämd tid.

Jag instämmer för öfrigt i det slut, hvartill Herr Sköldberg kommit, och tror, att en återremiss är ganska behöflig, ty derigenom kommer Utskottet i tillfälle att pröfva frågan i sammanhang med Första Kammarrens beslut, hvilket är fattadt i betydligt vidsträcktare omfång än det här föreliggande förslaget. 63 § Riksdagsordningen gifver nemligen Kammarren rättighet att hänvisa Första Kammarrens beslut till det tillfälliga Utskottet för vidare utredning, och jag tror det vara klokast och försigtigast att så förfara, hvarigenom man äfven emot Första Kammarren ådagalägger den aktning, man är dess beslut skyldig. Skulle Andra Kammarren nu fatta ett beslut i den inskränkta form, som här är i fråga, blefve följden den, att man måste afslå Första Kammarrens beslut.

Herr Nils Larson: Jag skulle visserligen kunna inskränka mig till att instämma med Friherre Liljencrantz i hans nyss afgifna yttrande såväl som i det yrkande han framställt. Men jag ber att få yttra några ord till svar på hvad den förste talaren anfört, då han åberopat en författning, enligt hvilken ränterierna vore pligtiga att insända medlen till Statskontoret, i följd hvaraf han tycktes tro, att stora summor i allmänhet icke låge i ränteriernas kassor. Jag vet visserligen, att ett dylikt stadgande finnes, men icke kan man rimligtvis ålägga ränterierna att skicka ifrån sig de medel, de inom en kort tid sjelfva behöfva, och vi hafva nyss hört af representanten från Malnö, att ränterierna ofta måste göra stora utbetalningar, och derföre måste vara försedda med medel, så vida icke betydliga penningremisser hvarenda postdag skola gå fram och tillbaka, ena dagen från ränteriet till Statskontoret och andra dagen tillbaka. Genom den utredning, som är åstadkommen af Första Kammarrens Tillfälliga Utskott, får man se huru stora summor på en gång ligga i ränterikas-sorna. Det vore för vidlytigt att uppläsa hela den tabell, som visar de kontanta behållningarne i landtränterierna vid hvarje månads slut under

år

år 1866. Men exempelvis vill jag anföra Östergötlands län, hvarest behållningen utgjorde

i slutet af Januari	R:mt R:dr	203,430: —
” ” Februari	” ”	379,453: —
” ” Mars	” ”	310,860: —
” ” April	” ”	386,840: —
” ” Maj	” ”	285,888: —
” ” Juni	” ”	185,181: —
” ” Juli	” ”	178,643: —
” ” Augusti	” ”	160,061: --
” ” September	” ”	111,538: —
” ” Oktober	” ”	288,560: —
” ” November	” ”	263,335: —
” ” December	” ”	120,374: —

Summan af kassabehållningarne för alla länen utgjorde i slutet af Januari i jemna tusental 2,312,000, i slutet af Mars 3,620,000, och i slutet af April 4,922,000 R:dr R:mt. Det är således icke några småsummor, utan tvärtom rätt betydliga belopp, hvilkas undandragande från den allmänna rörelsen icke kan verka annat än menligt.

Den förste talaren ansåg, att det icke borde komma i fråga att insätta räntemedlen annat än i Riksbanken och dess lånekontor. Men det är temligen väl känt, att icke alla orter äro försedda med dylika anstalter. Riksbanken finnes blott på ett ställe, nemligen i Stockholm, och lånekontoren äro 3: 1 i Göteborg, 1 i Malmö och 1 i Wisby. Alla de öfriga länen skalle således icke hafva någon nytta af den nu ifrågasatta förändringen. Men då man erkänner fördelen deraf, att dessa medel göras fruktbarande och för den allmänna rörelsen lättare tillgängliga, förstår jag ej hvad man har emot deras insättande i privatbankerna. Man säger, att dessa icke skola vara nog säkra eller lemna tillräcklig garanti för att Staten återfick sina penningar. Till bemötande deraf vill jag anföra hvad allmänt känt är, eller att de enskilda bankerna ega en högst betydlig grundfond, och vidare att bankens delegare äro solidariskt ansvarige. Då man nu dertill besinnar, att en stor mängd personer i ganska goda ekonomiska omständigheter äro delegare uti de enskilda bankerna, så att den solidariska ansvarigheten icke blott är en kraflös bokstaf, utan lemnar all möjlig garanti för bankens förmåga att honorera sina förbindelser, så torde den anmärkta faran för Staten icke förtjena något afseende.

Slutligen vill jag uppläsa en liten strof ur Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Betänkande, hvilket i allmänhet är mera upplysande och lemnar en bättre utredning af saken, än det, som blifvit afgifvet af denna Kammarens Utskott. Dessa ord, i hvilka jag till alla delar instämmer, och hvilka jag derföre upptager såsom mitt eget yttrande, lyda sålunda:

“Utskottet har sorgfälligt undersökt denna fråga, men icke kunnat finna de yttrade farhågorna i någon mån berättigade. De enskilda bankbolagen, grundade på solidarisk ansvarighet, inrättade i öfverensstämmelse med derom gifna lagar, underkastade statsadministrationens kontroll, och den måhända ännu starkare af offentligheten och allmänhetens ständiga, ingalunda öfverseende uppmärksamhet, kunna visserligen icke ens med

något sken af sannolikhet betraktas såsom för sina fordringsegare mindre betryggande, än hvilken annan landets penninginstitution som helst. Staten har ock i detta hänseende redan gifvit till känna sitt förtroende ej blott genom användandet i sina likvider af de enskilda bankbolagens postremissvexlar, utan ock genom tid efter annan flera allmänna inrättningar medgifven rätt att insätta deras kassabehållning på upp- och afskrifnings- och depositionsräkning hos de enskilda bankbolagen. Allmänna meningen i landet har icke mindre faktiskt ådagalagt detta förtroende, då såsom förebråelse mot de enskilda bankbolagen ofta anföres, att de lediga kapitalen mer och mer undandragas den enskilda krediten man och man emellan samt föredraga placering i bankerna emot lägre ränta, just för den större och obetviflade säkerheten om likvid vid förfallotiden. Någon farhåga att de enskilda bankbolagen icke lemnade all erforderlig trygghet mot förlust för Statsverket genom ränterimedlens placering hos dessa bankinrättningar synes således icke skäligen böra ega rum, och minst lär kunna befaras, att icke säkerheten för Statsverket åtminstone vore lika betryggad som genom de stundom ganska betydliga beloppens förvaring i ränterierna.“

Hvad deremot angår förslaget att insätta ränterimedlen i sparbanker, instämmer jag i det, som blifvit anfördt derom, att något sådant icke bör komma i fråga. Med sparbankerna är nemligen ett helt annat förhållande; de äro icke grundade på solidarisk ansvarighet och ega i allmänhet endast en helt obetydlig grundfond, så att den för Staten behöfliga säkerheten verkliga kunde der vid lag äfventyras.

På de skäl, jag sålunda haft äran anföra, vill jag förorda det beslut Friherre Liljencrantz föreslagit.

Herr vice Talmannen Mannerskantz: Sedan Friherre Liljencrantz och Herr Nils Larson såsom sina yrkanden upptagit Första Kammarens beslut, hafva vi verkligen blifvit bragta i den ställning, att vi kunna behandla båda förslagen i ett sammanhang, och får jag dervid gifva till känna, att jag för min del hyser betänkligheter emot begge dessa förslag. Det af Andra Kammarens Utskott framlagda synes mig vara af högst ringa inflytelse i den rigtning, man önskar, eftersom det blott är i Riksbanken och dess lånekontor, som medlen skulle insättas. Dermed skulle ju för landet i det hela icke någon egentlig nytta uppkomma, och den äfven föreslagna insättningen i sparbankerna kan naturligtvis icke komma i fråga, ty en sådan rörelse är för dessa banker alldeles främmande och kan svårligen af dem bedrivas.

Större betydelse och omfattning åter eger Första Kammarens beslut, och jag kan icke förneka, att en lättnad i den allmänna rörelsen skulle vinnas, derest ränterimedlen finge insättas i de enskilda bankerna, men derigenom skulle uppkomma en sammanblandning mellan Staten och dessa banker, hvilken jag högeligen fruktar. Jag menar icke en sådan sammanblandning, som Friherre Liljencrantz antydte, och som skulle uppkomma blott derigenom, att, om Statens medel insattes uti de enskilda bankerna, någon förlust derpå skulle kunna göras, utan jag åsyftar den sammanblandning, som skulle uppstå derigenom, att konsekvensen utaf det nu föreliggande förslaget nödvändigt fordrade, att enskilda bankernas sedlar

skulle blifva emottagna i den allmänna uppbörden och gå in och ut i alla Statens kassor; ty om dessa banker skulle emottaga så betydliga depositioner som dessa, hvilka de endast finge behålla på korta tider, eftersom Staten måste ega fri dispositionsrätt öfver sina medel och kunna taga ut dem när som helst, skulle detta endast förorsaka bankerna stora olägenheter och ofta försätta dem i en ganska brydsam ställning, så vida icke bankerna finge utbetala depositionerna i sina egna sedlar, hvilka sålunda genom Statens försorg skulle blifva vidare utspridda. Den nödvändiga följden af detta förslag blir således, att de enskilda bankernas sedlar skola få emottagas i den allmänna uppbörden, och derigenom erhålla en ännu större spridning än förr, så att de allt mer och mer uttränga Riksbankssedlarne, hvilka just i följd af föreskriften derom, att endast sådana få i allmänna uppbörden emottagas, kunna bibehålla sig cirkulerande kring hela landet. För en sammanblandning emellan Staten och de enskilda bankerna, af sådan art som denna, är det jag fruktar.

Äfven vill jag påpeka en annan konsekvens af detta förslag. Då man säger, att ränterimedlen skola insättas i de enskilda bankerna, för att göras *fruktbarande*, blir följden den, att äfven de medel, som finnas t. ex. i Stockholms ränteri i stället för att insättas i Riksbanken, som ej godtgör någon ränta derå, deponeras i en enskild bank, och dermed har man tagit första steget på den banan, att låta alla Statens verk och kassor i Stockholm tillhöriga medel, som nu till flera millioners belopp utan ränta inestå i Riksbanken, insättas i de enskilda bankerna, genom hvilken operation grunderna för beräkningen af Riksbankens sedelstock skulle komma att på ett farligt sätt ändras.

Man bör således betänka sig, innan man godkänner det nu föreliggande förslaget, och för min del kan jag icke godkänna hvarken det ena eller det andra, utan yrkar afslag såväl å Utskottets Betänkande som å Friherre Liljencrantz' yrkande.

Häruti instämde Herrar *Bergström, Bergman* och *Witt*.

Herr Rundbäck: Motionärens likasom Utskottets syfte har icke varit något annat, än att göra ränterimedlen lättare tillgängliga för den allmänna rörelsen, men jag frågar huru detta skulle ske genom deras insättning i bankerna på annat sätt, än att bankerna ånyo lånade ut dem? Låt då heldre de skattdragande behålla sina penningar, tills Staten sjelf behöfver dem, ty det är högst orätt att taga en enda riksdaler ur den fattiges ficka, innan det verkligen behöfs. Ett mera praktiskt sätt att vinna målet vore derföre att bestämma flera skatteterminer, så att folket kunde få en längre tid behålla sina penningar utan någon ränta, hvilken de naturligtvis måste betala, om de skola hafva lån i banker. Motioner hafva också blifvit väckta derom, att två uppbördsmöten skola hållas under året i stället för ett, och ett förslag i den syftningen vet jag, att man har att vänta från det Särskilda Utskottet, som har att behandla jordbrukares finansiella angelägenheter. Jag yrkar derföre afslag å Betänkandet, och anser det icke vara skäl att nu yttra sig öfver Första Kammarens beslut, eftersom det ännu icke är föredraget.

Herr Svanberg: Ehuru diskussionen redan blifvit ganska uttänjd, anser jag mig dock i egenskap af ledamot i det Utskott, som behandlat detta ärende, skyldig att lemna några upplysningar. Flere talare hafva klandrat Utskottets förslag om medlens insättande i sparbanken; men jag vill fästa uppmärksamheten på de uttryckliga ord, Utskottet begagnat i fråga derom, när det heter: "de sparbanker i Riket, hvilkas organisation är eller framdeles blir af den beskaffenhet, att de kunna och vilja emottaga dylika medel till förvaltning." Utskottet har således icke ansett, att någon insättning i sparbankerna ovilkorligen bör ega rum. I öfrigt vill jag upplysa, att Utskottet icke ansåg sig kunna biträda de åsikter, som dikterat Första Kammarrens beslut i ämnet, ty man befarade ganska stora vådor af en dylik sammanblandning emellan Staten och de enskilda bankerna, och för några dagar sedan hörde vi af en talare uppgifvas, att det fanns en enskild bank i Riket, som hade utgitvit så mycket sedlar, att den bestämdt icke kunde inlösa dem alla, om de på en gång strömmade till bankluckan. Jag hemställer, huruvida Statens medel böra, genom placering i dylika anstalter, äfventyras, men, märkvärdigt nog, har samma talare icke nu funnit skäl att afstå från sitt yrkande om bifall till Första Kammarrens beslut.

Då emellertid Kammarren icke tyckes vara benägen att medgifva ränterimedlens insättning i sparbanken, instämmer jag med Herr Staaff i yrkandet, att ordet "sparbanker" må ur Utskottets förslag utgå, samt anhåller i öfrigt om bifall till detta förslag.

Herr *Fredricson* instämde häruti.

Herr Jöns Pehrsson: Då så många talare redan yttrat sig i ämnet, skall jag ej vara långvarig; men lika med den siste talaren finner jag en sammanblandning emellan Staten och de enskilda bankerna farlig. Man har hört, att Riksbanken förut är tryckt af de enskilda bankernas sedlar och lånerörelse, och den skulle naturligtvis blifva det ännu mer, i händelse Första Kammarrens beslut segrade. Derföre kan jag icke biträda detta beslut, utan yrkar bifall till hvad denna Kammarrens Utskott hemställt, möjligen med uteslutande af hvad som rörer sparbankerna, hvilket kanske kan vara i sin ordning.

Herr Johannes Andersson: Jag inskränker mig till att instämma med Friherre Liljencrantz och Herr Nils Larson.

Herr Murén: Jag kan icke fatta, hvarifrån dessa farhågor för de enskilda bankerna i en hast kommit. Hvarföre skall man väl nu anse dem osäkrare, än man gjort hittills, då man icke tvekat att i deras vård lemna, snart sagdt, alla offentliga kassor, med undantag endast af ränterimedlen? Tullmedlen insätts nu i de enskilda bankerna, så att tullförvaltaren slipper förvara någon större kassa. Landstingsmedlen och regementskassorna äfvensom sparbanksmedlen, ja, med ett ord, nästan alla kassor insätts i dessa banker, och jag vet derföre icke hvad det skulle vara för fara, i händelse Kongl. Maj:t funne för godt att meddela nödiga bestämmelser för en dylik anordning, att äfven ränterimedlen i enskilda bankerna deponerades. Något annat afser icke Första Kammarrens beslut,

och i likhet med Friherre Liljencrantz yrkar jag således, att Andra Kammarne måtte stadna i samma beslut som den Första.

Man talar om en "sammanblandning" emellan Staten och de enskilda bankerna, men jag förstår icke hvaruti denna skulle bestå. Icke anser man, att den enskildes affärer sammanblandas med bankernas, derföre att han der placerar sina penningar; i sådant fall skulle vi väl något hvar vara invecklade med de enskilda bankerna.

Att sparbankerna icke äro lämpliga att emottaga dessa medel, torde en hvar inse; och om man skulle godkänna hvad denna Kammares Tillfälliga Utskott hemställt, med uteslutande af hvad som talas om sparbankerna, skulle man icke göra något annat än begära medlens insättande i Riksbanken och dess lånekontor. Men då dessa endast äro belägna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Wisby, skulle någon lättnad i den allmänna rörelsen beredas blott dessa orter, under det att i öfriga delar af landet förhållandet blefve detsamma som förut. Kammarens beslut innebure i sådant fall icke ens en halfmesyr, utan blott en ringa bråkdel af hvad som åsyftas.

En talare, som motsatt sig all förändring i de nu meddelade förskrifterna i detta fall, har dock medgifvit, att en sådan förändring skulle medföra en lättnad för den allmänna rörelsen, och det är just detta man i främsta rummet afser. Mindre afseende fäster man vid den räntevinst Staten skulle erhålla, ehuru denna blifvit beräknad till 75,000 R:dr om året, och således icke kan anses så alldeles obetydlig. Man bör nemligen komma ihåg, att, enligt hvad Betänkandet upplyser, öfver 2,500,000 R:dr öfver hufvud ständigt ligga begrafna i ränterierna. Meningen är nu ingalunga att på något sätt beröfva Staten dispositionen af dessa medel, men om man kunde, utan olägenhet för Staten, göra dem något mera tillgängliga för den allmänna rörelsen, vore detta väl icke något farligt.

Man har äfven invändt, att det skulle blifva svårt för de enskilda bankerna att emottaga dessa medel, men detta är ju en sak, som beror på dem själva att bestämma, och här är alldeles icke fråga om något tvång för bankerna. Man säger äfven, att en följd af detta förslag skulle blifva, att Staten blefve pliktig emottaga de enskilda bankernas sedlar. För min del kan jag dock icke finna, att det ena skulle vara någon konsekvens af det andra, ty de enskilda bankerna äro redan förbundna att hafva en vaxlingskassa af Riksbankens sedlar, och det beror nu på, om bankerna anse med sin fördel förenligt att öka denna kassa för att få emottaga ränterimedlen. Det kan äfven hända, att de enskilda bankerna väl emottaga medlen, men icke vilja betala någon ränta derå. Det blefve i allt fall en fördel för Staten, ty man slipper den vidlyftigare kontrollen på ränterikassorna. Hvad som i hvilketdera fallet som helst dock är säkert är, att de enskilda bankerna ej komma att göra någon synnerligt god affär på ränterimedlens emottagande, och jag tror verkligen, att detta nyttiga förslag lättare skulle vinna bifall, om man blott kunde undanröjda den misstanken, att detta förslag innebure någon särdeles förmån för bankerna. Nej, mine Herrar! denna fördel blir icke stor för bankerna men väl för allmänheten, och derigenom kan den visserligen indirekt gagna äfven de förra, ty för bankerna är det alltid en fördel, om allmänheten gör säkrare affärer.

Jag finner verkligen denna fråga så utredd och tillika framställd på ett så försigtigt sätt, att man med fullkomligt lugn kan antaga förslaget. Frågan har sedan att genomgå en skärseld hos Regeringen och derefter hos en kommande Riksdag, så att icke behöfver man frukta, att det skulle underlåtas att föreskrifvas all möjlig säkerhet för statskassan. Och om all farhåga i den vägen är undanröjd, bör man väl icke förqväfva den erkänt nyttiga förändringen, hvarföre jag, i likhet med Herr Friherre Liljencrantz, anhåller, att denna Kammare ville fatta sitt beslut i öfverensstämmelse med Första Kammarens.

Herr Carl Ifvarsson: Det är ett tvåfaldigt ändamål man åsyftar med ifrågavarande förslag: det första och hufvudsakliga är att förekomma en minskning i rörelsekapitalet för allmänheten, och det andra att bereda Staten en ökad inkomst genom den ränta, som bankerna skulle erlægga på depositionerna. Hvad det första ändamålet beträffar, betviflar jag, att det bättre vinnes genom ränterimedlens insättning i den ena än i den andra banken. Då medlen ingå till Riksbanken, utkomma de icke i den allmänna rörelsen på annat sätt än genom utlåning; och samma förhållande skulle inträffa, derest de enskilda bankerna emottogo medlen. Men nu tillkommer en annan omständighet, som bör tagas i betraktande, nemligen den, att, då Riksbanken vet, att större kapital finnas liggande i ränterierna, den lämpar sin sedelutgifning derefter, under det att, om ränterierna deponera sina medel i de enskilda bankerna, Riksbankens styrelse ofta kan blifva nödsakad att indraga redan utlemnade sedlar, förutsatt att sådana blifva utgifna till så stort belopp, bankstyrelsen kan våga att på en gång utehafva i allmänna rörelsen. Det gör således detsamma, om medlen ligga i ränterierna eller i Riksbanken, men det blir en bestämd fördel, att de icke lemnas till de enskilda bankerna. Om jag kunde med visshet inse, att en behöflig kontroll å landtränterierna kunde vinnas genom medlens insättande i Riksbanken eller dess lånekontor, skulle jag icke motsätta mig detta; men som frågan alls icke är från sådan synpunkt utredd, tilltror jag mig icke heller kunna bestämdt antaga, att någonting vinnes i detta hänseende genom förslagets antagande, och tror derföre, att det är bäst att åtminstone för närvarande lemna detta motiv utan afseende.

Hvad angår räntevinsten för Staten genom medlens insättande i de enskilda bankerna, så är det naturligt, att dessa skulle betala Staten lägre ränta å depositionerna, än de sjelfva erhöilo, när de i sin ordning utlånade penningarne till allmänheten. En fördel skulle derigenom beredas de enskilda bankerna, under det att, genom medlens insättning i Riksbanken, Staten skulle skörda hela vinsten och icke behöfva skänka bort en del till de enskilda bankerna. Detta dock under förutsättning att medlen skola i någon bank insättas och att derpå vinnes något i det hela.

På dessa skäl motsätter jag mig Första Kammarens beslut, och tror äfven, att, om icke någon annan fördel af det föredragna förslaget kan vinnas, än här blifvit angifvet, också detta sednare bör afslås såsom tje-nande till ingenting.

Herr Björck:

Herr Staaff: Jag ber endast få nämna, att den af en föregående talare återopade, vid Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Betänkande i detta ämne fogade tabell ingalunda bevisar hvad samma talare åsyftat, ty att Statens i ränterierna förvarade medel vid Januari månads slut år 1866 skulle utgöra 2,312,000 R:dr R:mt är ingalunda förhållandet. Statens medel utgjorde nemligen endast 902,388 R:dr. Öfriga medel, som förvarades i landtränterierna, tillhörde icke Statsverket, och det är äfven origtigt, att medium af kassabehållningen belöpte sig till öfver 3,000,000 R:dr, ty statsmedlens medium utgjorde endast en million. Det är blott detta jag velat nämna, och instämmer för öfrigt med Herr Carl Ifvarsson.

Herr Key: Det är onekligen sannt hvad man här anført om de fluktuationer i allmänna rörelsen, som härröra af skatteuppbörden och medlens förvarande i ränterierna. Idéen att förekomma en dylik periodiskt återkommande ebb uti penningetillgången genom att insätta medlen i privatbankerna, för att genom dessa tillhandahållas allmänheten, är nog bra, om än från Riksbankens ståndpunkt åtskilligt kan vara att deremot invända, men idéen att låta folket sjelft behålla sina penningar är ännu bättre. Det Särskilda Utskottet för de finansiella angelägenheternas ordnande kommer att framlägga ett förslag om uppbördens fördelning på flera terminer, hvarigenom således den nu öfverklagade olägenheten skall i betydlig mån afhjelpas. Då intetdera af de nu ifrågavarande förslagen synes tillfredsställande, eftersom emot denna Kammarens Utskotts-Betänkande med skäl kan anmärkas, att den upptagit äfven sparbankerna bland de anstalter, som skulle mottaga Statens medel, och då jag slutligen icke kan finna någon våda af ett uppskof med hela detta ärende, yrkar jag afslag å begge förslagen.

Herr C. A. Larsson: Jag hade icke ämnat att i denna fråga begära ordet, om icke ett par talare sökt föreställa Kammaren, att det skulle komma att tillgå sålunda, att landtränterierna skulle leverera medlen till privatbankerna och dessa i sin ordning utlemna dem åt allmänheten. Förhållandet är dock, att privatbankerna, under den tid uppbörden räcker, icke kunna bispringa allmänheten, hvarigenom ett strypsystem uppstår. Det skulle således för allmänheten blifva en fördel, om dessa medel insattes i bankerna i stället för ränterierna, och bankerna behöfde då icke ligga på så stora kassor som annars är fallet. Jag skulle derföre icke hafva någonting emot att bifalla motionärens förslag, men deremot anser jag att det skulle se barnsligt ut, om Kammaren beslutade en underdånig skrivelse, deri föreslogs, att medlen skulle insättas i sparbankerna, hvilka icke lemna någon garanti.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen redogjorde för de derunder yttrade olika meningar, och framställde dernäst proposition på bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick. Denna proposition förklarades af Herr Talmannen vara med öfvervägande nej besvarad, och blef berörda förklarande med klubbslag befastadt. Derefter framställdes hvar efter annan propositioner å de särskilda yrkanden, som blifvit gjorda, och tillkännagaf Herr Talmannen sig finna den proposition, som afsåg bifall

till Herr Friherre Liljencrantz' förslag, hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Härom begärdes nu votering; och då dervid ifrågasattes, att mot Herr Friherre Liljencrantz' förslag, hvilket antogs till ja-proposition, skulle såsom nej-proposition upptagas afslag å Utskottets hemställan, begärde

Herr Björck ordet och yttrade: Jag får anhålla, att vid de tillfällena, då Herr Talmannen framställer proposition på bifall till Utskotts-förslag, Herr Talmannen icke må förklara densamma med nej besvarad, så vida icke Kammaren tillfrågats, om den enhälligt besvarar propositionen med nej. Dessutom torde det för reda och ordning vid förhandlingarne vara nödvändigt, att Herr Talmannen först tillkännagifver hvilken proposition Herr Talmannen anser vara med öfvervägande ja besvarad. Att börja med att förklara en proposition vara med nej besvarad, anser jag icke öfverensstämmande med hvad Kammaren vid Riksdagens början beslöt rörande sättet för omröstningars anställande.

Vidare yttrade:

Herr Staaff: Jag kan icke fatta det formenliga deri, att då, enligt vedertaget bruk, proposition först framställts på bifall till Utskottets förslag och denna proposition förklarats med nej besvarad, Herr Talmannen skulle vid en blifvande votering upptaga en proposition, som redan blifvit med nej besvarad. Jag anser att allt gått lagligt till väga.

Herr Vice Talmannen Mannerskantz: Till förstärkande af hvad den siste värde talaren anført, ber jag att få fästa uppmärksamheten på 60 § i Riksdagsordningen, hvilken bland annat innehåller följande: "Kan fråga blifva föremål för bifall eller afslag, bör Talmans första proposition lyda på bifall. Om denna besvaras med nej, och anmärkningar i saken blifvit under öfverläggningen gjorda, bör den följande propositionen i enlighet med dem uppställas. Proposition skall alltid endast med ja och nej besvaras, och Talmannen tillkännagifve sin uppfattning af det svar, som lemnats". Allt detta har i förevarande fall blifvit iakttaget.

Herr Friherre Alströmer: Jag är förekommen af Herr Mannerskantz och inskränker mig till att med honom instämma.

Herr Witt förklarade sig instämma med Herrar Staaff och Mannerskantz.

Härefter upplästes följande förslag till voteringsproposition:

Den, som vid fattande af beslut öfver Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 31, vill, att den i samma Utlåtande föreslagna skrifvelsen skall afse underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, om icke de Statens medel, som för närvarande ingå till och förvaras i landtränterierna, kunde genom insättning i bankerna göras fruktbarande och för den allmänna rörelsen tillgängliga samt, i händelse en sådan anordning skulle befinnas lämplig, i nåder låta utarbета

samt till Riksdagen öfverlemna förslag till de bestämmelser, hvilka för ändamålet pröfvas nödiga,

röste ja;

Den, det ej vill,

röste nej;

Vinner nej, är Utskottets ifrågavarande Utlåtande afslaget.

Herr Witt begärde ordet och yttrade: Jag hemställer, om det kan vara formellt riktigt att, sedan propositionen å bifall till Utskottets förslag blifvit af Herr Talmannen ansedd vara med nej besvarad och denna uppfattning af Kammaren godkänts samt Herr Talmannen med klubbslag stadfäst beslutet, Utskottets förslag skall kunna blifva föremål för omröstning. Då det af Herr Friherre Liljencrantz framställda förslag blifvit antaget till ja-proposition, bör väl afslag derå blifva nej-proposition.

I anledning af hvad sålunda dels Herr Björck och dels Herr Witt anført, erinrade Herr Talmannen, att, om än i allmänhet det förfarande blifvit hos Kammaren följdt, att vid voteringssedlarnes uppställande vederbörande Utskotts förslag upptogos till ja-proposition, sådant likväl i detta fall, der frågan om bifall till Utskottets förslag redan besvarats med nej och detta svar med klubbslag befastats, icke läte sig verkställa. Deremot och då såsom oafgjorda ännu qvarstodo de förslag, hvilka afsågo partiela förändringar i Utskottets hemställan, ansåg Herr Talmannen ett afslag å Utskottets tillstyrkande, såsom i sig innefattande afslag jemväl å de särskilda modifikationerna af Utskottets förslag, ännu stå för votering öppet och alltså kunna, såsom nu skett, i nej-propositionen upptagas.

Ytterligare begärdes ordet af:

Herr Friherre Liljencrantz: Om, såsom Herr Talmannen yttrat, Herr Talmannens första proposition afsåg bifall till Utskottets förslag, måste en elimination deraf innehålla afslag, hvilket ock blifvit med klubbslag bekräftadt. Man lär således icke kunna votera om hvad som redan med klubbslag bekräftats såsom afslaget. Jag tror derföre, att kontra-propositionen måste uppställas i enlighet med hvad Herr Witt föreslagit.

Herr Lemchen: Frågan är ju, huruvida den motion, hvarom Utskottets Utlåtande handlar, skall föranleda någon åtgärd och i sådant fall huru beskaffad denna skall blifva. Utskottets förslag i detta hänseende är med nej besvaradt och Herr Friherre Liljencrantz' deremot antaget till ja-proposition i den begärda voteringen. Något annat förslag är icke framställt. Jag anser derföre, att afslag å sjelfva motionen och således å hela saken bör uppställas såsom kontra-proposition.

Herr Björck: Man lär icke kunna till kontra-proposition antaga afslag å Utskottets hemställan, då propositionen å bifall till densamma blifvit med nej besvarad; och detta är vordet med klubbslag befastadt, och jag anser, att frågan, i det skick den nu befinner sig, icke kan lösas på annat sätt, än att kontra-propositionen ställs på återremiss.

Herr Rosenberg: Jag kan icke uppfatta frågan annorlunda, än att Herr Talmannen först framställde proposition på antagande af Utskottets förslag oförändradt, och att Herr Talmannen förklarade den med öfvervägande nej besvarad. Sedan framställdes proposition på Utskottets förslag med den af Herr Friherre Liljencrantz föreslagna förändring, och förklarades denna vara med öfvervägande ja besvarad. Då nu votering blifvit begärd, och sistnämnda förslag antagits till ja-proposition, samt Herr Hessle, som begärt votering om kontra-proposition, derifrån afstått, kan jag icke finna annat, än att kontra-propositionen bör ställas på afslag å Utskottets förslag.

Herr Witt: Jag kan så mycket mindre förena mig i Herr Björcks yrkande, som icke någon derom begärt votering. Såsom yrkanden kvarstå endast bifall till Herr Friherre Liljencrantz' förslag och afslag å detsamma; och jag anser, att det endast är om dessa alternativ, som votering kan ifrågakomma.

Herr von Troil: Jag anser den af Herr Talmannen framställda proposition vara både riktig och tydlig; men då tankarne likväl tyckas derom vara delade, hemställer jag, om icke kontra-propositionen kunde så affattas, att, om nej vinner, anser Kammaren, att en underdånig skrifvelse i ämnet icke bör aflätas.

Öfverläggningen om ifrågavarande voteringsproposition var härmed slutad; och sedan Kammaren på Herr Talmannens framställning beslutat att till kontra-proposition antaga det af Herr von Troil framställda förslag, blef nu uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som vid fattande af beslut öfver Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 31 vill, att den i samma Utlåtande föreslagna skrifvelse skall afse underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om icke de Statens medel, som för närvarande ingå till och förvaras i landtränterierna, kunde genom insättning i bankerna göras fruktbarande och för den allmänna rörelsen tillgängliga samt, i händelse en sådan anordning skulle befinnas lämplig, i nåder låta utarbета samt till Riksdagen öfverlemnna förslag till de bestämmelser, hvilka för ändamålet pröfvas nödiga,

röste ja;

Den, det ej vill,

röste nej;

Vinner nej, har Kammaren beslutat, att icke någon underdånig skrifvelse skall i detta ämne aflätas.

Voteringen utföll med 42 ja emot 96 nej; i följd hvaraf Kammaren fattat beslut i enlighet med nej-propositionen.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. 3 e. m.

In fidem
H. Husberg.